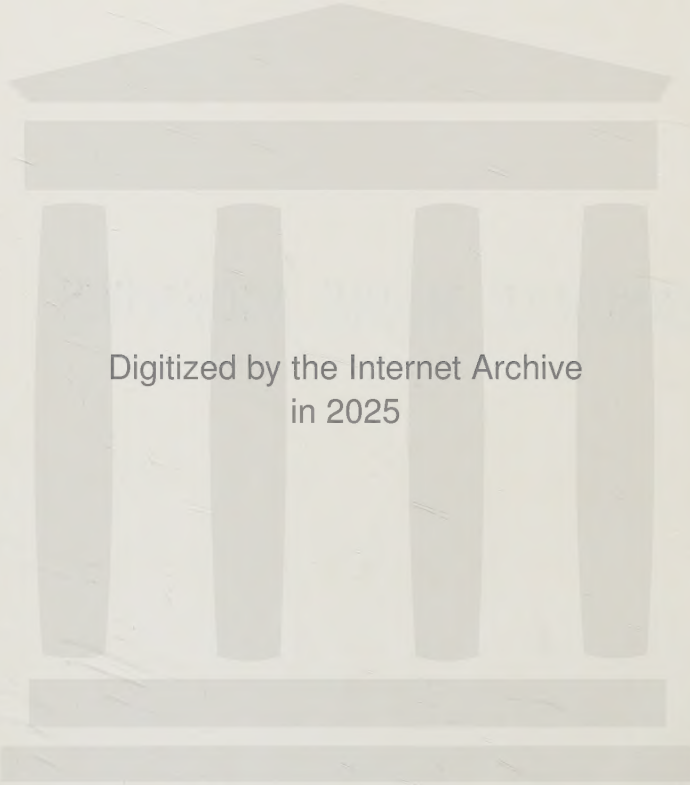

8.63

al Reverendo Padre
Guglielmo Arandt S. J.
in segno di animo grato.
facomaggio
L. A.

CENSURAE HODIE VIGENTES

Digitized by the Internet Archive
in 2025

SAC. PROSDOCIMUS DOCT. CERATO

PROF. THEOL. MOR. IN SEM. PATAV.

CENSURAE HODIE VIGENTES

EARUMQUE DECLARATIO PRACTICE CERTA

COLLATIS

AUCTORIBUS ET SS. RR. CC. DECRETIS

RECENTIORIBUS

EDITIO TERTIA EMENDATIO

ADIECTA APPENDICE

DE RESERVATIS R. P. SINE CENSURA

ET

DE IRREGULARITATE EX DELICTO

BIBLIOTHECA PRIVATA

THEOLOGI

S. POENITENTIARIAE APOSTOLICAE

VICETIAE

TYPIS SOCIETATIS ANONIMAE EX CATHOLICIS VIRIS

DIOECESIS VICETINAE

MCMXII

Vidit

Vicetiae, 16 Martii 1912.

Can. ANT. Dott. DE MARCHI
CENSOR ECCL.

Imprimatur

Vicetiae, die 17 Martii 1912.

J. M. VIVIANI
VIC. GEN.

REV.MO D. D.

CAIETANO SARTORI

SEMINARII PATAV.

RECTORI

GRATI ANIMI ERGO

AUCTOR

D.

REGULAE GENERALES

DE CONTRAHENDA CENSURA

CENSURA

contrahitur ob peccatum quod sit :

1. externum, seu commissum externe, quamvis occulte :

2. grave seu mortale tum *formaliter*, ratione malitiae internae, tum *materialiter*, ratione operis externi :

3. consummatum in toto genere suo, tale nempe et formaliter et materialiter, quale in verbis legis consideratur :

4. contumax erga legem, quia patratum cum cognitione censurae :

5. certum *ex omni parte*, scilicet : certe commissum, certe grave tum interne tum externe, certe consum-

non contrahitur si intercedant :

1. metus gravis, quum hic excusat a servanda lege ecclesiastica : et **metus quilibet**, quum in lege censurae dicitur : « *qui sponte* », vel aliud huiusmodi ;

2. ignorantia sive *facti* sive *iuris*, quae non sit *crassa* vel *affectata*. **Crassa** excusat a censura, si in lege dicitur : « *qui temere, ausu* » etc. **Affectata** excusat quando in lege requiritur ut peccatum fiat *scienter*, vel *consulto*. Ignorantiae aequiparantur **oblivio** et **inadvertentia** ;

3. impotentia moralis standi legi, quum eadem excusat a lege ecclesiastica ;

matum seu in lege comprehensum, certe factum cum cognitione censurae:

6. a subdito legis patratum.

Haec omnia simul requiruntur ad censuram inducendam.

4. revocatio efficax mandati (aut consilii), si haec mandatario tempore opportuno innotuerit, immo etiam si non innotuerit, *quoties* id factum fuerit ex malitia alicuius *tertii* qui ideo venit moraliter in locum mandatis.

5. exemptio a lege. *Impuberes* habentur ut exempti *quoties* legi non subiiciuntur verbis expressis.

Unumquodque horum a censura incurrenda excusat.

DE ABSOLUTIONE A CENSURIS R. P. RESERVATIS

1. Episcopi hodie absolvere possunt, in foro conscientiae, sibi subditos et peregrinos a censuris R. P. reservatis *simplici modo et ex delicto occulto* contractis, sive solum *materialiter occulto*, eo quod factum publice ignoratur, sive solum *formaliter occulto*, eo quod factum publice habetur ut recte factum. - Id tantum possunt hodie ex potestate propria quasi-ordinaria.

Verum, ex particularibus concessionibus, potestas absolvendi a casibus papalibus amplissima vix non semper apud Episcopos invenietur, et quidem *cum facultate dandi mandata Ecclesiae* scilicet pro iisdem casibus, quorum potestatem acceperunt. ¹

2. In articulo seu periculo mortis quilibet sacerdos quoslibet poenitentes a quibuslibet censuris et ab omnibus R. P. reservatis, nullo excepto, absolvere potest, *etiam praesente alio confessario facultatem habente*; facta prius poenitentibus *obligatione recurrendi* intra mensem, si convaluerint, ad S. Sedem seu Superiorem *et standi* mandatis Ecclesiae sub poena reincidentiae in easdem censuras, quando agitur de reservatis R. P. *speciali modo*.

1. S. Off. 19 dec. 1900.

3. *In casibus vere urgentioribus*, in quibus scilicet absolutio differri nequit ratione scandali aut infamiae, vel etiam quia durum esset poenitenti remanere in peccato per tempus necessarium ad facultatem absolvendi obtinendam, *triduum* vel *biduum*, **quilibet confessarius** potest *directe ad omnibus censuris* R. P. sive *simplici* sive *speciali modo* reservatis, nulla prorsus excepta, absolvere, iniunctis tamen prius de iure iniungendis, et *imposita obligatione recurrendi* saltem infra mensem, per epistolam et per medium confessarii cuiuslibet ad S. Poenitentiarium aut Ordinarium, si facultate super easdem censuras praeditus sit, et *standi* mandatis Ecclesiae sub poena reincidentiae, *semper*, etiam si agatur de reservatis *simplici modo*.

4. **Reincidentia** in easdem censuras consequitur omissionem recursus faciendi, non vero omissam adimpletionem mandatorum receptorum.

5. **Ipsa obligatio recurrendi** cessat pro huiusmodi absoluto poenitente, si is, intra mensem, iterum sua reservata apud confessarium privilegiatum confiteri elegerit curavitque.

6. **Item**, cessat obligatio recurrendi, « quando neque confessarius, neque poenitens epistolam mittere possunt ad S. Poenitentiarium et durum sit poenitenti alium adire confessarium. Tunc poenitens absolvi potest sine onere mittendi epistolam seu recursus faciendi. ¹ Huiusmodi casus habetur, si poenitens, cui grave est alium confessarium adire, nesciat scribere et confessarius assistens epistolam mittere ad S. Poenitentiarium aliqua vera de causa non potest, e. g. ob periculum sigilli, vel quia, e loco profecturus, nequit deinde sine incommodo iterum invisere poenitentem.

7. **Excipitur casus** sacerdotis complicem absolventis. ² Si quis igitur, urgente casu, absolutus fuerit a censura papali ob complicitis absolutionem, obligatio recursus faciendi ita urget, ut si epistolam non mittat confessarius, ipse poenitens ad eam scribendam teneatur, reticito si velit proprio nomine.

8. **Ad impertiendam absolutionem** a censuris, intra confessionem, satis est ipsa formula absolutionis consueta. ³

1. S. Off. 9 nov. 1898.

2. S. Off. 7 Jun. 1899.

3. S. Poenit. 4 Jun. 1839.

FORMULA SCRIBENDI AD POENITENTIARIAM

Eminentissime Princeps,

Titius (vel Titia, et verum nomen non scribitur) contraxit censuram speciali (vel simplici) modo R. P. reservatam propter . . . (duellum). Quum ipse nec ad Confessarium privilegiatum accedere, nec sine absolutione dimitti potuerit et rite interea dispositus videretur, absolutionem recepit. Nunc vero ad obediendum praeceptis, hisce litteris per me infrascriptum Confessarium ad S. Sedem recurrit ad accipienda mandata, paratus implere poenitentiam, quam in poenam delicti E. V. praescribere dignabitur.

. die mensis a

N. N.

Inscriptio :

*Em.mo Principe Card. Penitenziere Maggiore
Palazzo della Cancelleria Apostolica*

ROMA

Eadem formula, mutatis mutandis, adhiberi potest si, pro accipiendis mandatis, ad Episcopum seu Ordinarium loci scribatur.

EXCOMMUNICATIONES

ROM. PONT. *SPECIALI MODO* RESERVATAE

QUAE LATAE SUNT

EX CONSTITUTIONE « APOSTOLICAE SEDIS »

IN

1. Omnes a christiana fide **apostatas** et omnes ac singulos **haereticos**, quocumque nomine censeantur et cuiuscumque sectae existant, eisque **credentes** eorumque **receptores**, **fautores** ac generaliter quoslibet eorum **defensores**.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. **Apostatae**, qui nempe a fide christiana per baptismum suscepta totaliter *interne* et *externae* deficiunt, etsi nulli sectae adhaereant: *rationalistae; liberi pensatores; indifferentistae theoretici; veri modernistae* circa religionem; *quotquot existentiam aut possibilitatem christianae revelationis negant*.

2. **Haeretici**, qui nempe *formalem* haeresim exterius, verbis aut factis, modo tamen humano et malo, etsi occulte, manifestant.

Qui superstitionem haereticalem exercent.

Qui abdita cordium, aut futura libera per spiritismum, magnetismum, tabulas rotantes, magicas artes scire conantur.

Modernistae circa religionem, excommunicationem apostatarum effugientes.

non incurrunt *) :

1. Qui, practicum indifferentismum sectantes, officia religionis christianae etiam penitus negligunt.

NB. Qui *externae* deficit a fide, praesumitur defecisse etiam *interne*, ideoque is ut verus apostata (aut haereticus) in foro *externo* tractatur. Talis autem facile censuram incurret etiam pro foro *interno* saltem ut *fautor*.

2. Nati seu educati in secta haeretica; hi nimirum, et hac sola ratione, censurae non subiiciuntur, quamvis iisdem conversis absolutio danda sit ad cautelam.

Proferentes haeresim ex motu primo-primo, in somno, ebrietate, aut consilii causa.

Qui circa veritatem fidei solum dubitat, etsi positive; quum actus non sit haeresis consummatae et perfectae.

*) Sententiam *pro praxi* absolutam et certam in singulis casibus dicere ausi sumus *Probabilismi* principii innixi.

Qui sunt principiis Socialistarum et Anarchistarum imbuti, nec non qui his Societatibus, *earum principia et finem cognoscentes*, adhaerent.

3. Credentes haeticis vel apostatis: huiusmodi sunt:

Qui non explicite sed implicite illorum errores sustinent, aut illorum erroribus assentiunt, declarantes illos vera et recta sentire, etsi id declarent sine coniuncta interna animi pertinacia contra fidem.

Qui credunt haetico cuilibet, etiam occulto, aut etiam *materia-liter* tantum haetico.

Qui alicuius haetici lectionem aut concionem audit cum animo assentiendi eius erroribus (*Acta S. Sedis XI, p. 168*).

« Qui etiamsi animo haeresi non adhaereant, sese vel nomine tenus ascribunt sectae, cuiuscumque sit ea nominis, haeticae vel schismaticae, quacumque de causa id fiat » (*Instructio pro Urbe Card. Vic. 12 Iul. 1878*).

4. Receptores personarum haeticorum quorumlibet intuitu haereticis, ne capiantur et ut poenas effugiant, etsi id fiat inefficaciter.

5. Fautores et defensores personarum haeticarum, sive *negative*, omittendo coercionem, ad quam faciendam quis teneretur ex officio seu iustitia, sive *positive*, eos auctoritate, patrocinio, factis sustinendo, quamvis id frustra fiat.

Qui filios in secta haetica educari curat, aut permittit.

Qui matrimonium contrahunt coram ministro acatholico; et hi nec ob ignorantiam censuram, sal-

Qui impiam mentem *externe* non manifestant.

4. Receptores haeticorum non intuitu haereticis, sed alia de causa, metu, amicitia, pietate.

5. Fautores et defensores doctrinae haeticorum, qui tamen excommunicantur superius.

tem pro foro externo, effugere poterunt (*S. Off. 28 Aug. 1888 et 11 Maii 1892*).

2. Omnes et singulos **scienter legentes** sine auctoritate Sedis Apostolicae libros eorumdem apostatarum et haereticorum haeresim propugnantes, nec non libros cuiuscumque auctoris per Apostolicas Litteras nominatim prohibitos; eosdemque libros **retinentes, imprimentes** et quomodolibet **defendentes**.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt:

1. **Scienter legentes**, scilicet: qui cum scientia plena ex omni parte legunt ex integro aut ex parte sat notabili, eos apostatarum vel haereticorum libros, qui haereticam doctrinam accitis rationibus stabilire aut defendere conantur, quamvis non in omnibus suis partibus, aut non ex professo de religione agant, aut ab Ecclesia prohibiti non fuerint, immo etiam si eorum auctores non fuerint damnati, aut sint solum *materialiter* apostatae vel haeretici.

Nomine libri veniunt etiam publicationes periodicae in fasciculos ligatae (*S. Off. 13 Jan. 1892*).

2. **Legentes** cum scientia, etiam ex fama aut a viro prudenti habita, plena tamen ex omni parte, libros aut libellos cuiuscumque formae

non incurrunt:

1. Legentes cum aliqua ignorantia, etiam crassa et affectata, vel circa *qualitatem* auctoris, vel circa *haeresim* in libro propugnatam, vel circa *censuram*.

Legentes libros editos a iudaeo, ab ethnico, ab acatholico vel alio qui proprie nec haereticus, nec apostata sit.

Legentes libros apostatarum vel haereticorum prioribus Ecclesiae saeculis exsistentium.

Legentes libros, qui per accidens seu solum obiter haeresim tradunt et defendunt.

Legentes libellos non periodicos molis tam exiguae ut libri dici nequeant, nec soleant; legentes *manuscripta*; item legentes ephemerides (*S. Off. 21 Apr. 1880*).

Qui *parum* omnino legit, mediam vel integram paginam; aut legit *ignarum* idiomatis; aut legentem *audit*.

2. Legentes cum aliqua ignorantia, etiam affectata, ut supra.

per proprium titulum sub poena excommunicationis R. P. reservatae prohibitos litteris ab ipso S. Pont., vel eius nomine, datis: et nihil refert, cuius auctoris sint, aut quid contineant.

3. Qui eosdem libros apostatum vel haeticorum, vel nominatim prohibitos *scienter*

a) vel **retinent** apud se, vel apud alterum, pro se vel pro altero;

b) vel **imprimunt**: hi hodie nonnisi editores et domini typographiae sunt;

c) vel **defendunt** in tuto collocando, aut destructioni vel proscriptioni eripiendo factis vel verbis.

3. **Schismaticos; et eos** qui a Romani Pontificis pro tempore existentis obedientia pertinaciter se subtrahunt. vel recedunt.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt:

1. **Schismatici** stricto et vero sensu dicti. qui nempe sive ex malitia sive ex errore se separant a corpore et unitate S. Ecclesiae et novos coetus separatos ab Ecclesia constituunt, vel iam constitutos ingrediuntur.

2. **Hi omnes**, qui scientes et volentes secedunt ab Ecclesiae Capitale, spirituale imperium et auctoritatem Eius abiicientes, quamvis

Legentes libros in *Indicem* relatos, vel prohibitos nominatim a Sacris Congregationibus non Pontificis nomine; vel libros alicuius auctoris prohibitos in globo, omisso eorum nomine; aut prohibitos quidem a S. Pontifice, sed non sub censura et quidem reservata

Qui legit ignarus linguae, aut parum omnino legit, vel legentem audit.

3. Qui ex aliqua ignorantia agunt.

Qui uno vel altero die, aut, iusta de causa, etiam longiori tempore retinent: item qui pro habente facultatem retinent ex officio; item bibliothecarii in bibliothecis.

Quotquot materialiter, quantumvis proxime, cooperantur.

Defendentes pravos libros materialiter, non formaliter; item qui defendere conantur per alios iussu, consilio etc., si effectus non sequatur.

non incurrunt:

1. Qui in secta schismatica nati sunt et bona fide vivunt.

2. Qui temporale Eius dominium detrectant.

Qui specialia mandata R. P. etiam habitualiter posthabent eo

dicant se obtemperaturos esse successori, et nolle recedere a S. R. Sede.

Liberales, si tamen reapse animum *pertinacem* gerant detrectandi obedientiam R. P. in his, quae ad relationes Status cum Ecclesia pertinent.

Veteres - catholici.

In Gallia qui, iuxta legem separationis, associatones cultuales efformarunt.

In Italia membra ecclesiae catholicae italicae (seu congregationis S. Pauli) a. 1870 constitutae.

NB Hi omnes vix unquam aliam excommunicationem propter haeresim effugient.

quod eis res praeceptae displicent.

Qui renuunt obedire Pontifici existenti, quia eum non legitimum putant, vel ex duobus electis nesciunt uter sit legitimus.

4. Omnes et singulos cuiuscumque gradus, status, seu conditionis fuerint, ab ordinationibus seu mandatis Romani Pontificis, pro tempore existentis, ad Universale futurum Concilium appellantes; nec non **eos**, quorum auxilio, consilio vel favore appellatum fuerit.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. Personae individuales quaecumque a R. P. pro tempore existentis ordinatione seu mandato appellantes ad futurum Concilium Generale, statim ac appellatum fuerit, etiam effectum non secuto.

2. Omnes qui auxilium, consilium vel favorem efficaciter praestant ad effective appellandum.

non incurrunt :

1. Appellantes ad *praesens* Concilium generale, quamvis sit intermissum; vel ad futurum Concilium *non Generale* seu Universale; vel ad futurum Pontificem.

2. Qui non efficaciter seu vere graviter influunt; qui graviter quidem influunt sed sine effectum; qui favorem praestant post factam appellationem.

5. Omnes interficientes, mutilantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hostiliter insequentes

S. R. Ecclesiae Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedisque Apostolicae Legatos vel Nuntios; aut eos a suis dioecesibus, territoriis, terris seu dominiis **eiicientes**; nec non ea **mandantes**, vel **rata habentes**, seu **praestantes** in eis auxilium vel favorem.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. Qui *iniuste* S. Pontificis, aut Cardinalium etc. *laedunt*

a) **vitam**, *interficiendo* personas, *mutilando* membra, *percutiendo* :

b) vel **libertatem**, eos *capiendo* animo retinendi, eos quovis loco sive publico sive privato *carcerando* seu includendo, eos ibidem *detinendo* seu servando ne excedant ;

c) vel **dignitatem**, eos fugientes more hostium *insequendo* animo nocendi corpori vel dignitati etsi dein laesio non fiat ; eos a locis eorum iurisdictioni subiectis *expellendo* sive privata auctoritate, sive vi, sive minis, sive nudo praecepto.

2. Qui ad has iniurias vitae, libertatis, dignitatis *cooperantur mandato*, vel *ratihabitione*, *auxilio*, *favore*, si tamen cooperatio graviter influxerit et simul efficax fuerit.

NB. Qui hanc excommunicationem effugerint, facile incident in illam Lateranensem : Si quis suadente diabolo etc.

non incurrunt :

1. Qui laederent Episcopos nondum consecratos.

Qui alias a recensitis iniurias faciunt ; e. g. detrahunt et lacerrant vestes, sputis aut pulvere foedant.

Qui eos capiunt statim dimittendos ; qui domi obsident iniuriae vel contumeliae causa.

Qui eos insequuntur pro conviciis aut molestiis inferendis, aut perterrefaciendi, diripiendi, iniurias ulciscendi causa : item qui eos eiiciunt e terris aut dominiis non eorum ; ut e loco ubi nati sunt, aut domicilium habent.

2. Qui cooperantur non graviter, vel sine effectu secuto. — Qui rata habent ea, quae non eorum nomine aut favore facta sunt, vel quae, quando facta sunt, non ab eis rata haberi poterant ; item ratihabentes animo dumtaxat, non signo aliquo externo.

6. **Impedientes** directe vel indirecte exercitium iurisdictionis ecclesiasticae sive interni sive externi fori ; et ad hoc **recurrentes** ad forum saeculare eiusque mandata procurantes ; **edentes** ; aut auxilium, consilium vel favorem **praestantes**.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. Impedientes : scilicet quis per se vel per alium facto aliquo, vi, minis etc. aliquem inpedierit, quominus ipse *iurisdictione ecclesiastica* uti inciperet vel uti pergeret, aut quominus *actum* huius iurisdictionis tam ordinariae quam delegatae vel inciperet vel exsequeretur vel sustineret ; sive inpedierit *directe*, agendo nempe in illum qui iurisdictionem ecclesiasticam sumit vel suscepta uti vult, sive inpedierit *indirecte*, nempe agendo in alios, ut in eius consanguineos, consiliarios etc. vel urgendo impedimentum praetextu alicuius causae iniustae. Requiritur autem semper ut effectus vere secutus fuerit.

Qui inpedierit *regium placet*, ferre leges et mandata, punire, publice deputare seu instituere alios ad officia, mittere praedicatores, visitare dioecesim, concedere dimissorias, recipere aliquem in gremium Ecclesiae, paucis facere ea, quae immediate ordinantur ad publicum societatis christianae regimen.

Qui inpedierit absolvere a peccatis vel a votis privatis et facere ea, quae per S. Poenitentiarium exerceri consueverunt, *quoties* scilicet impeditus habuerit ad haec agenda simul cum potestate ordinis etiam potestatem iurisdictionis ordinariam vel delegatam.

2. Recurrentes : qui ad impediendum exercitium iurisdictionis ecclesiasticae recurrunt *ad tribunal* ubi iudices administrant iustitiam,

non incurrunt :

1. Impedientes exercitium iurisdictionis Superiorum Regularium.

Impedientes exercitium potestatis *ordinis*, ut sacrum facere, sacramenta ministrare, benedicere, confirmare etc. ; aut exercitium *officii ecclesiastici*, ut praedicare, docere etc., *si tamen* impeditus non habuerit ad haec agenda potestatem iurisdictionis saltem delegatae.

Impedientes facere ea, quae proprie iuris naturalis sunt, ut acquirere bona temporalia, ea distrahere, contractus inire etc.

Qui *cogeret* habentem iurisdictionem eadem uti ; aut eum *vexaret* postquam iurisdictione usus est ; aut *obstaret* ei, qui vellet iurisdictione sua uti iniuste.

2. Recurrentes ad alios magistratus, qui *forum* non habent, praefectos urbium, magistratus militum.

et instantia propria *mandatum* obtinent seu consequuntur, effectu seu impedimento secuto.

3. Edentes : qui in saeculari foro iurisdictione gaudentes *mandatum* faciunt, effectu secuto.

4. Praestantes auxilium etc. *graviter* influens, et si sequatur effectus.

7. Cogentes sive directe sive indirecte iudices laicos ad trahendum ad suum tribunal personas ecclesiasticas *praeter canonicas dispositiones*; item **edentes** leges, vel decreta *contra libertatem aut iura Ecclesiae*.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. Cogentes, idest : a) **legislatores** qui legibus iniquis cogunt iudices laicos ad suum tribunal trahere personas ecclesiasticas, id est *clericos omnes etsi solum tonsuratos, religiosos quoslibet et quoslibet moniales vel religiosas in aliquo Ordine vel in simplici Congregatione sub regula viventes*.

b) **Magistratus** qui quatenus tales et nulla lege coacti, sed sponte et quasi ex praetenso eorum officio cogunt directe vel indirecte iudices ad suum tribunal trahere *easdem personas* in causa civili aut criminali. (*S. Off. 23 Jan. 1886*).

c) « **Quicumque privatorum, laici sacrae ordinis mares ferminaeve**, personas quasvis ecclesiasticas (*easdem*, quae supra), sive in criminali causa sive in civili, nullo potestatis ecclesiasticae permissu, ad tribunal laicorum *vocent, ibique adesse compellant*. » (*Motu*

Item qui frustra recurrunt ; vel *mandatum* accipiunt non instantia propria sed potius *ab officio*.

3. Denunciantes, exscribentes, exsequentes ; aut etiam *edentes*, si effectus non sequatur.

4. Qui non graviter, vel non efficaciter influit, vel solum post effectum secutum.

non incurrunt :

1. Iudices, vel qui cogunt iudices, ipsi coacti a lege vel ab homine.

Cogentes trahere personas ecclesiasticas ante magistratum, cui non est *tribunal*, ut praefectum urbis.

Censuerim ego, **il giudice Conciliatore** esse verum iudicem, tribunal verum habentem, si tamen agatur de causa illius propria de iure, quatenus valorem 100 franc. ipsa non excedit.

Item censuerim ego, post Motu proprio Pii X, a censura non escusari privatam personam quae ad tribunal laicorum Clericum vocaret seu adesse publice compelleret etiam solum ut testem.

proprio Pii X Quantavis diligentia, 9 Ott. 1911).

Id aliquando licebit, praeter quam ex obtenta particulari licentia ecclesiastica, ex dispositione Concordati, vel dispositione iuris, si nempe clericus traditus sit brachio saeculari; in Belgio et Germania licet ex inducta consuetudine.

2. Edentes *leges*, qui nempe ordinationes universales et perpetuas pro regno aut principatu suprema sua auctoritate condunt et promulgant: *principes, deputati, senatores.*

Edentes mandata, qui nempe auctoritate competenti condunt ordinationes generales pro loco: *ministri seu praefecti regii, Municipia locorum* etc. *quotquot suffragium conferunt* ad legem condendam, si haec in loco fiat ex suffragio populi.

Contra libertatem et iura Ecclesiae: verba haec sensu latissimo accipienda sunt, adeo ut obnoxii sint excommunicationi edentes leges aut mandata, quibus *ius Ecclesiae quodlibet* sive iurisdictionis, sive ordinis, sive societatis perfectae tollitur aut restringitur aut perturbatur: ut ius docendi, promovendi ad beneficia, instituendi publicas supplicationes extra templum, erigendi ecclesias, beneficia, pia sodalitia, servandi immunitatem Cleri a servitio militari, aut libertatem profitendi consilia evangelica in Ordinibus, acquirendi bona, ea elocandi, alienandi etc.

2. Qui leges aut mandata applicant.

Iudices, qui dant sententias libertati aut iuri Ecclesiae contrarias.

Praefecti regii et Municipia, quum non mandata veri nominis, sed potius decretum aliquod edunt, singulares personas aut singulares casus respiciens.

8. Recurrentes ad laicam potestatem ad impediendas Litteras vel Acta quaelibet a S. Sede vel ab eiusdem Legatis aut Delegatis quibuscumque profecta; eorumque promulga-

tionem vel executionem directe vel indirecte **prohibentes**; aut eorum causa sive ipsas partes, sive alios **laedentes** vel **perterrefacientes**.

EXCOMMUNICATIONIS MATERIA

sunt Litterae et Acta quaelibet S. Sedis, scilicet: *a*) ea, quae immediate prodeunt nomine R. Pontificis in forma Bullae aut Brevis; *b*) ea, quae in forma Litterarum seu Actuum mediate prodeunt a Sacris Congregationibus (*C. S. O. 13 Ianuarii 1892*); *c*) ea, quae pariter mediate proveniunt sive a S. Sedis Legatis, qui non *nati* sunt, sed mittuntur, sive a Delegatis *ab homine* pro re particulari.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. Recurrentes, seu recursum facientes, pro impedienda Litterarum seu Actuum promulgatione ad eos, qui iurisdictionem in cives exercent, cuiusmodi sunt *iudices, magistratus, praesides, praefecti urbium, ministri* regni, *effectu secuto*, idest obtento actu prohibitionis, quo uti valeant.

2. Prohibentes, idest personae, quae, publica auctoritate praeditae, *directe*, formali edicto, vel *indirecte* per alios aut per aliud, ut denegationem regii *Placet*, prohibitam faciunt Litterarum et Actorum *promulgationem* vel eorum *executionem*, ita ut illi, ad quos pertinent, eis uti non possint.

3. Laedentes, hoc est afficientes gravi damno in corpore; statim: *perterrefacientes* hoc est afficientes metu gravissimo, etsi solum ad tempus, *sive ipsas partes*, eos nempe, ad quos Litterae et Acta spectant, *sive alios*, qui nempe ad haec relationem habent: procuratores, agentes, notarios, exsecutores, subexsecutores.

non incurrunt :

1. Recurrentes ad eos, qui, licet munus publicum habeant, non tamen iurisdictionem exercent: *syndicus, quaestores, duces* militum. *Item* recurrentes, qui repulsam passi sunt. *Item* qui in ius vocatos submovet ope cuiusvis exceptionis S. Sedis Litteras vel Acta.

2. Prohibentes, si effectus non sequatur.

Qui alios Litteras aut Acta S. Sedis impetrare vetat.

Qui impetratis obstat actu negativo, si nempe ea expedire, tradere, publicare recuset.

3. Laedentes leviter in corpore; laedentes solum leviter, aut graviter in honore aut bonis fortunae.

Incutientes metum non absolute gravem.

9. Omnes falsarios Litterarum Apostolicarum, etiam in forma Brevis, ac supplicationum gratiam vel iustitiam concernentium per Romanum Pontificem, vel S. R. E. Vice-Cancellarios seu Gerentes vices eorum, aut de mandato eiusdem R. Pontificis signatarum; nec non **falso publicantes** Litteras Apostolicas, etiam in forma Brevis; vel etiam **falso signantes** supplicationes huiusmodi sub nomine R. Pontificis seu Vice-Cancellarii, aut Gerentis vices praedictorum.

EXCOMMUNICATIONIS MATERIA

sunt Litterae nomine seu mandato R. Pontificis scriptae et subscriptae, idest quae a Dataria, vel a Secreteria Brevium, vel a Cancellaria prodeunt, sive gratiae sive iustitiae rationem habentes.

non sunt Litterae, quae prodeunt a Nunciis vel Legatis Apostolicis, a S. Congregatinibus Urbis, aut a R. Tribunalibus; solum irreverentia Apostolicae Sedi illata coercetur.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. Falsarii, qui nempe authenticas Litteras iam sigillo et (si eis opus fuerit) plumbo, necnon subscriptione munitas, et adhuc vim propriam servantes, falsant *formaliter*, aliquid in eis mutando, vel addendo, vel demendo, quo sensus ipse mutetur: et incurrunt censuram statim ac falsaverint, et quamvis non eis utantur, aut illos facti poeniteat.

2. Falso publicantes, scilicet qui Litteras ex integro confictas, aut veras sed corruptas, aut etiam integras, sed clam vel contra voluntatem Pontificis *publicant*, sive formali promulgatione, si sint promulgandae, sive earum evulgatione, si ad Communitatem dirigantur, sive etiam privata earum communicatione, si ad privatos dentur:

non incurrunt :

1. Falsantes Litteras solum *materialiter*, vel inculpabiliter, non malo modo.

Qui falsas confingunt seu fabricant, sed eas tamen non publicant.

Mandantes et cooperatores omnes.

2. Qui Litteras falsas ab aliis publicatas historice refert.

Qui dubias ut dubias publicat.

Qui Litteras ex materia publicas cum paucis communicat.

et incurrunt censuram statim ac publicaverint.

3. Falso subsignantes, idest qui rescripta gratiae vel iustitiae falso *subscribunt*, sive concessionis verbis « fiat, concessum, placet »: sive nomine S. Pontificis vel eorum, qui Eius vices gerunt, ita ut haec videantur esse ab eis. _

3. Falso subsignantes rescripta nondum rite sigillo et (si eis opus fuerit) plumboparata; aut rescripta, quae non amplius valent. Item qui rescriptis falsis uteretur.

10. Absolventes complicem in peccato turpi, etiam in mortis articulo, si alius sacerdos, licet non adprobatus ad confessiones, sine gravi aliqua exortura infamia aut scandalo, possit excipere morientis confessionem.

IN ORDINE AD EXCOMMUNICATIONEM

Absolventes sunt:

1. Qui vere absolvit proferens formam absolutionis.

2. Qui, reticita forma; fingit absolvere, ita ut complex existimet se esse absolutum (*S. Off. 10 Dec. 1883*).

3. Qui absolvit reticentem peccatum suum eo quod confessarius eum ad illud non accusandum induxit, sive *directe*, dicendo ei, ne fateretur illud, sive *indirecte*, suadendo ei illud non esse vere peccatum, vel non esse grave (*S. Poenit. 19 Febr. 1896*).

4. Qui absolvit, etsi poenitens in actu peccati confessarium complicem non cognoverit, nec hic et nunc, dum absolvitur, illum esse animadvertat, quem tamen ipse post peccatum et ante confessionem noverat.

5. Qui absolvit ex ignorantia

Absolventes non sunt:

1. Qui poenitentem audit et dimittit eum, monitum de non data absolutione.

2. Qui complicem, peccatum complicitatis, etsi sacrilege, reticentem absolvit; modo ipse complicem ad id non induxerit (*S. Poenit. 16 Maii 1871*).

3. Qui non *formaliter* complicem absolvit, eo quod confessarius a complice nec in actu peccati nec postea unquam cognitus fuit.

4. Qui absolvit complicem sine advertentia ad complicitatem, aut ex ignorantia, quae non sit crassa vel affectata.

5. Qui absolvit complicem du-

crassa vel affectata (*S. Off.* 13 Jan. 1892).

Complex est :

1. Vir, aut puer etiam nondum pubes.

2. Mulier, aut puella etiam nondum pubes; et quamvis cum eis sacerdos peccaverit ante susceptum Ordinem (*S. Poenit.* 22 Jan. 1879).

At requiritur :

a) ut complex fuerit *formaliter* talis, idest sciens et volens, vel saltem consentiens, omittendo eam externam resistantiam quae fieri poterat;

b) ut peccatum *certum, externum*, et *grave* sive materialiter sive formaliter commissum fuerit *ab utroque in re turpi* : cuiusmodi sunt etiam tactus, adspectus et colloquium (*S. Off.* 28 Maii 1873).

bitans an sit proprius complex; non enim tenetur inquirere cum periculo famae propriae et totius status sacerdotalis.

Complicitas non habetur :

1. Si persona fuerit ebria, amens, dormiens, invita.

2. Si in alterutro peccante peccatum fuerit *veniale* sive ex parte malitiae internae sive ex parte actionis externae.

3. Si dubium adsit aliquod facti vel iuris; ideoque si non constet poenitentem quoque graviter peccasse.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

a) Qui *extra articulum seu periculum* mortis complicem inodo aliquo ex supra dictis absolvere *tentaverint* seu finxerint.

b) Qui complicem absolvunt, constitutum quidem *in articulo vel periculo mortis*, non autem versantem *in casu necessitatis* absolutionis obtinendae ab eodem sacerdote; *qui casus* dari tantum possunt ob bonum ipsius poenitentis, qui secus periret non absolutus, aut ob periculum infamiae illius sacerdotis vel scandali, quod inde sequeretur. - Casus autem necessitatis ob poenitentis bonum

non incurrunt :

Qui absolvunt complicem in articulo seu periculo mortis simul et casu necessitatis, quae censetur adesse, si nullus *alius* confesarius aut simplex sacerdos adest, vel vocari potest : si alius vocari aut admitti nequeat sine periculo gravis scandali aut infamiae; si moribundus alteri confiteri omnino recuset, adeo ut timenda sit confessio sacrilega; si confessarius praesens confessionem audire nolit.

Qui complicem absolvunt in casu *urgentissimae necessitatis*, qui duplex fingitur ab Auctoribus :

urgeret, si alius non adesset nec vocari posset sacerdos, dispositus ad confessionem excipiendam, aut si poenitens recusaret conscientiam suam aperire alteri; et casus necessitatis ob periculum infamiae vel scandali tunc urgeret, si reapse utrumque periculum adesset nec averti posset.

Ad hoc autem periculum aver-tendum vel impediendum confes-sarius complex sub gravi tenetur; si id facere omittat, quum aliquo modo potest (e. g. discedendo), aut periculum scandali vel infamiae sibi, ubi non est, confingat, *valide* quidem *absolvit*, sed in censuram certo incurrit. (*Bened. XIV. Const. Apostolici muneris*).

11. Usurpantes aut **sequestrantes** iurisdictionem, bona, redditus ad personas ecclesiasticas ratione suarum Ecclesiarum aut Beneficiorum pertinentes.

EXCOMMUNICATIONIS MATERIA

sunt: *iurisdictio* ordinaria tum spiritualis tum temporalis; *bona* tum mobilia tum immobilia: *reditus* tum naturales tum civiles, pertinentes ad personas ecclesiasticas, *qua tales*, a simplici tonsurato usque ad S. Pontificem, et quidem pertinentes ad eas vel ratione *Ecclesiae*, cui praesunt, vel ratione *beneficii*, quod possident.

non sunt: *bona*, quae ad ecclesiasticas personas pertinent *alio titulo*, stipendii, pensionis, distributionis quotidianae, redditus stolae: *bona* piorum locorum: *bona* monasteriorum, quia ad Regulares non pertinent ratione ecclesiarum

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt:

1. Usurpantes, qui nempe auctoritate publica vel privata bona

non incurrunt:

1. Qui bona, citra occupationem, iniuste retinet; aut usurpat,

supradicta *a) occupant* - *b) a domino* - *c) quasi ad se pertinentia*.

2. Sequestrantes bona supradicta ex iudiciaria auctoritate sine ullo iure et nulla cogente necessitate: *iudices* nempe et *magistratus*, qui sequestrum mandant; *et ministri*, qui mandatum exequentur.

Parochi et Vicarii intrusi. (Vid. n. 14 p.).

12. Invadentes, destruentes, detinentes per se, vel per alios, Civitates, Terras, Loca aut iura ad Ecclesiam Romanam pertinentia; vel **usurpantes, perturbantes, retinentes** supremam iurisdictionem in eis; nec non ad singula praedicta auxilium, consilium, favorem **praebentes**.

EXCOMMUNICATIONIS MATERIA

a) Dominium temporale S. Sedis cum omnibus suis partibus;

b) S. Sedis in eis iura temporalia, non tamen quaelibet, sed solum maiestatica, sicut ius vitae et mortis, ius imponendi tributa, creandi magistratus etc.

c) Jurisdictio temporalis suprema, scilicet quae soli Principi competit.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. Qui loca S. Sedis per se vel per alios invadunt., aut destruunt, aut detinent.

2. Qui quovis modo, etsi non hostili, etsi pretextu seditionis praecavendae, iura temporalia maie-

quum beneficium vacat; aut ab alio, etsi usurpatore, acquirit sive actibus inter vivos sive actibus ultimae voluntatis (*S. Poenit. 10 Mart. et 12 Apr. 1881, S. U. I. 8 Jul. 1874*). - Fures, praedones, destructores (*S. Poenit. 9 Mart. 1870*).

2. Sequestrantes ex consensu partium.

NB. Multi, qui hanc censuram effugiunt, incidunt in illam R. P. simpliciter reservatam, n. 19.

non incurrunt :

1. Qui usurpatorum partes simpliciter sequuntur, ita ut dici nequeant praestantes favorem.

2. Magistratus civiles vel mixti, idest politici simul et civiles.

statica aut iurisdictionem supremam usurpant, vet *politice* perturbant.

3. Qui loca aut iura aut iurisdictionem ab aliis invasa vel usurpata detinent.

4. Praebentes sponte, non coacti, auxilium, consilium, favorem: *magistratus* politici; *milites* qui se dant sponte; qui *proximam* eis ad id operam praestant pecunia, delationibus, scriptis, consiliis.

13. Ex Const. Pii IX «Romanus Pontifex» 28 Aug. 1873

EXCOMMUNICATIONEM

R. P. specialiter Reservatam

incurrunt:

1. **Dignitates** et **Canonici** Ecclesiarum Cathedralium, qui Ecclesiae seu Dioecesis curam, regimen et administrationem Episcopo nominato et praesentato concedere et transferre ausi fuerint ante exhibitionem Litterarum Apostolicarum.

2. **Episcopus** nominatus et praesentatus, qui Ecclesiae administrationem suscipere audet, non expectata Apostolicae Sedis confirmatione.

3. **Omnes**, qui praedictis (Canonicis et Episcopo intruso) paruerint, vel consilium, auxilium, favorem praestiterint.

NB. Si nominatus et praesentatus ad vacantem Ecclesiam sit iam *characte reepiscopali* insignitus, non in excommunicationem, sed in *suspensionem* et *interdictum* incurrit.

Itemque Dignitates aut Canonici recipientes seu admittentes, si et ipsi *episcopali charactere* gaudeant.

14. Ex Litt. Encycl. S. C. C. 21 Nov. 1873 et 22 Mai 1874,

EXCOMMUNICATIONEM

R. P. specialiter Reservatam

incurrunt:

« **Quicumque** iuxta civilium legum decreta, aut suffragante populo et confirmante civili potestate, *ad Parochi seu Vicarii*

officium electi audeant sive Ecclesiae, sive iurium ac bonorum praetensam possessionem *arripere* atque *obire* munera ecclesiastici ministeri. »

Itaque Parochi et Vicarii intrusi omnes ; et quidem,

a) si *in Helvetica Confederatione* versantur, ex S. C. C. 21 Nov. 1873 ;

b) si versantur *in provinciis Veneta et Mediolanensi*, ex S. C. C. 22 Mai 1874 ;

c) Si *alibi* degunt, excommunicationem incurrunt quatenus eadem nonnisi applicatio II, p. 24 est.

15. Ex S. Poénit. 4 Aug. 1876, Pio IX probante

EXCOMMUNICATIONEM

R. P. specialiter Reservatam

incurrunt :

« **Omnes** et **singuli** societati, vulgo *Società cattolica per la rivendicazione* dei diritti spettanti al popolo cristiano ed in ispecie al popolo romano nella elezione del R. Pontefice **nomen dantes** vel eam **promoventes**, aut ei quomodocunque **faventes** vel **adhaerentes**. »

Nomen dantes censurae subiiciuntur non si *simpliciter* nomen derint, sed « expresse declarantes se assentire doctrinis in programme contentis, et coram duobus testibus obligationem contrahentes se operam duros ut tales doctrinae propugnentur et Societas ipsa dilatetur. ». — Ita ex declaratione S. Poenit. apud *D'Annibale*, comment. post n. 223.

Nota. Generatim Auctores hanc excommunicationem referunt sub n. 3, eo quod nomen dantes huic sectae, aut eam promoventes etc. censurae illi subiici possunt.

16. Ex Instruct. Card. Vicarii, 12 Iul. 1878, probante Leone XIII

EXCOMMUNICATIONEM

R. P. specialiter Reservatam

incurrunt :

Romani cives,

a) **qui**, etiam sine voluntate adhaerendi haeresi et solummodo humani respectu gratia, sua dant nomina haereticorum sectis cuiuslibet denominationis ;

b) **qui** intersunt acatholicis functionibus aut *sermoni*, ut dici solet, aut praedicantem audiunt eo consilio, ut eisdem sese dedant, si, (ut impie dicunt), ab eo persuaderi possint:

c) **qui**, alterius spiritualis ruinae fauctores effecti, inducunt quomodocunque et curant, ut alii eant aut veniant ad aulas vel templa haereticorum ad audiendas *conferentias*:

d) **qui** typis publicant invitationes ad praefatas *conferentias* et themata earundem, propter favorem, quem taliter agendo praebent haeresis propagationi aut confirmationi:

e) etiam **ministri typographi secundarii**, si de haereticorum libris agatur, quibus haeresis docetur et sustinetur. — Inter huiusmodi autem secundarios typographos censendi sunt etiam *correctores* (act. S. Sedis, t. IX).

Nota. Haec censura lata est ad Romanos cives amovendos e seductionis periculis: **solos** igitur **Romanos** afficit, nec ad alios extendi potest. Attamen regula esse nobis debet, et praesertim confessariis, ad crimen similiter peccantium rite ac salubriter diiudicandum.

EXCOMMUNICATIONES ROM. PONT. SIMPLICI MODO RESERVATAE QUAE LATAE SUNT

EX CONSTITUTIONE “ APOSTOLICAE SEDIS ”

IN

1. Docentes vel **defendentes** sive publice sive privatim propositiones ab Apostolica Sede damnatas sub excommunicationis poena latae sententiae: item **docentes** vel **defendentes** tamquam licitam praxim inquirendi a poenitente nomen complices, prout damnata est a Benedicto XIV in Const. « Suprema » 7 Iulii 1745: « Ubi primum » 2 Iunii 1740: « Ad eradicandum » 29 Septembris 1746.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. Qui publice vel privatim, verbis aut scriptis, etsi interne aliter sentiant, **docent ut veras**, vel **de-**

non incurrunt :

1. Qui huiusmodi propositiones *solum* affirmaret, reciperet aut teneret. *Item* qui doceret propositio-

fendunt ut non damnandas, propositiones ab ipso R. Pontifice, vel a S. Congregationibus de mandato Pontificis damnatas, *et quidem sub poena latae sententiae*: ut sunt, ex recentioribus: a) Propos. 5 de duelo damnatae a Benedicto XIV.; b) Propos. damnatae a Pio X in Encycl. « Pascendi » 8 Sept. 1907; c) Propos. 65 damnatae decreto « Lamentabili » 3 Iulii 1907.

2. Qui pariter docent aut defendunt licitam esse praxim inquirendi nomen complicitis, *de quocumque peccato* agatur, et simul ~~eam~~ **exercent**.

2. Violentas manus, suadente diabolo, iniicientes in Clericos, vel utriusque sexus Monachos; exceptis quoad reservationem casibus et personis, de quibus iure vel privilegio permittitur, ut Episcopus vel alius absolvat.

EXCOMMUNICATIONI

subiiciuntur :

Personae omnes, sive vir, sive femina, sive clericus.

non subiiciuntur :

Impuberes : mandantes, consulentes etc. Clericus se percutiens.

EXCOMMUNICATIO

tuetur :

a) **Clericos omnes**, etsi solum prima tonsura Clero adscripti sint, etsi suspensi, interdicti et excommunicati.

b) **Viros religiosos omnes**, etsi votorum simplicium sint, etsi laici vel novitii.

c) **Moniales omnes**, etiam novitias.

d) **Fratres et Sorores** Tertii Ordinis S. Francisci aut S. Domi-

non tuetur :

a) Seminaristas nondum tonsuratos.

b) Clericos qui privilegium Canonis amiserunt.

c) Eremitas non tonsuratos et seorsim viventes.

nes damnatas a Conciliis, aut a Congregationibus *non de mandato Pontificis*; aut damnatas quidem a Pontifice *sed non sub censura*, ut sunt quae recensentur in « Sylabo ».

2. Qui hanc praxim solum doceret, aut defenderet; vel qui eam *solum* exerceret; vel qui eam ut licitam haberet *solum*.

nici, modo habitum religiosum gestant et cum Claustalibus vivant.

e) **Personas viventes** in Congregatione religiosa ab Episcopo adprobata.

incurritur :

a) *Ob laesionem corporis* ex veneratione, percussione, deiectione, persecutione ut corruant :

b) *Ob laesionem libertatis* ex carceratione aut detentione, etiam in loco privato :

c) *Ob laesionem dignitatis*, quocumque modo illatam, conscindendo vestes, foedando sputis, sordibus, sistendo currum, detrahendo pileum, baculum etc. ; *dummodo* hae actiones, etsi leviores in se, honorem graviter laedant, iuxta moralem hominum existimationem.

Semper autem oportet ut actiones sint formaliter quoque *sacrilegae et graviter peccaminosae* tum ratione *laesionis*, tum ratione *malitiae* seu culpae.

non incurritur :

a) *Ob persecutionem ex iusta causa* illatam, ut defensionis, correptionis.

b) *Ob laesionem cuiuscumque generis*, quae fiat sine sacrilegio *ex ignorantia*.

c) *Ob ea*, quae fiunt sine culpa gravi, ut si quis agat ex subita ira, vel ioco, vel non ex plena advertentia.

AB EXCOMMUNICATIONE ABSOLVERE POSSUNT :

1. Episcopi de iure communi :

a) Si laesio fuerit **levis**, etsi *publica*. *Levis* dicitur quae sui vestigium non relinquit : ergo quae fit pugno, pede, baculo, etsi aliqua, non copiosa, effusio sanguinis sequatur ; dum **gravis** habetur ea, quae sui vestigium relinquit, non tamen cum mutilatione aut gravi damno : ut e. g. si excutiaturs dens, si capillorum copia evellatur, si magna sanguinis copia effundatur, sine gravi tamen laesione.

b) Etiam si laesio **gravis aut enormis** fuerit, modo *occulta*. *Enormis* dicitur si adest mutilatio, vel magna vulneratio, aut est laesio omnino gravis.

c) Si agatur de *mulieribus*, *sénibus* aut *aliis quibuslibet*, qui physice vel moraliter nequeunt adire Romam, in omni casu.

d) Si agatur de *Clericis* et *Religiosis in Communitate viventibus* ; aut de *personis*, quae sui iuris non sunt, modo laesio non fuerit *enormis*.

2. Praelati Regulares ex privilegio suos subditos, etiam novitios, absolvere possunt in omni casu.

NB. Ex iure percussor clerici, si certe cognoscitur in excommunicationem incidisse, habendus est ut excommunicatus *vitandus*, etsi talis non declaratus fuerit.

3. Duellum **perpetrantes** ; aut simpliciter ad illud **provocantes** ; vel ipsum **acceptantes** ; et quoslibet **complices** ; vel qualemcumque operam aut favorem **praebentes** ; nec non de industria **spectantes** ; illudque **permittentes** ; vel quantum in illis est non **prohibentes**, cuiuscumque dignitatis sint, etiam regalis vel imperialis.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. **Perpetrantes** duellum vere et proprie dictum, scilicet : *singulare certamen letalibus armis, ex conductis loco, tempore et armis, privata auctoritate susceptum*. Sive fatale illud fuerit sive non ; sive fuerit solemne seu cum adhibitis patrinis sive privatum sine patrinis. — **Perpetrantes duellum academicum**, eorumque **patrini** (S. C. C. 9 Aug. 1890).

2. **Provocantes** seu serio offerentes duellum, etiamsi non acceptetur.

3. **Acceptantes** serio, etsi deinde duellum non sequatur, quacumque de causa. *Nec metus gravis provocantes aut acceptantes unquam excusat*.

4. **Complices** : *patrini, consulentes, mandantes*, si tamen verum intluxum in provocationem et acceptationem duelli habuerint, et insuper duellum vere secutum sit.

non incurrunt :

2. **Acceptantes** aut provocantes *ficti*, idest non cum animo inveniendi duellum ; sed solum e. g. ad ignaviae notam hic et nunc vitandam ; qui tamen, plerumque, graviter peccabunt ratione scandalii.

4. **Patrini**, qui munus acceptant animo inducendi reconciliationem. *Item* qui duellantes ad locum certaminis comitantur animo impediendi duellum aut imponend

5. Praebentes operam vel favorem, qualemcumque utique, sed *proxime* et nonnisi effectu secuto.

Qui locum ad duellum praebent.

Qui publicos custodes removement.

Qui duellantes comitantur, animum addentes eis.

Qui litteras provocatorias scribunt aut deferunt, vel scribi aut deferri mandant, suadent.

Medici, qui, ex conducto cum duellantibus, duello assistunt, vel in vicino loco versantur, etiam ex sola intentione citius finiendi pugnam, aut vulnera curandi (*S. Off. 28 Mai 1884*).

Confessarii, qui ex conducto cum duellantibus, in propinquo loco consistunt ad praebendum duellantibus suum ministerium, si opus fuerit (*S. Off. loc. cit.*).

6. Spectantes de industria, idest qui data opera et aperte seu *duellantibus consciis*, intersunt duello.

7. Permittentes et non prohibentes: *principes* in suis territoriis, et *duces* inter milites; et qui *auctoritate publica sive civili sive militari pollentes*, duellum aut positive permittunt, aut, quum possint, non impediunt.

4. Nomen dantes sectae Massonicae, aut Carbonariae, aut aliis eiusdem generis sectis, quae contra Ecclesiam vel legitimas potestates seu palam, seu clandestine machinantur; nec non iisdem sectis favorem qualemcumque **praestantes**; eo-

finem ad primum sanguinem, si duellantes decreverint certare usque ad mortem.

5. Cooperatores remoti.

Qui duellaturis arma vendunt, si publici venditores sint.

Aurigae, qui duellantes ad locum vehunt.

Qui duellaturos artem gladiatoriam docent, si id praestant omnibus pro ratione artis.

6. Qui, casu transeuntes, consistunt curiositatis causa.

Qui aspiciunt a longe vel ex occulto loco. Milites, qui ex curiositate commilitones in contubernio duellantes spectant.

7. Privati homines, qui publica auctoritate non gaudent.

rumve occultos coryphaeos ac duces **non denuntiantes**, donec non denunciaverint.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. Nomen dantes : qui *scien-ter* et *prudenter*, idest cum cognitione censurae et finis sectae, se inscribunt (eo ipso, etsi nihil mali moliri intendant) sectae Massonicae aut Carbonariae aut aliis damnatis sectis, quae sunt eiusdem generis eo quod : a) *Membra ipsarum vinculo sociali unita, habent occulta statuta et occultis ducibus reguntur* (S. U. I. 1846). b) *Ecclesiam vel rempublicam impugnare et evertere intendunt, etsi non occulto, sed palam machinentur, et a saecularibus potestatibus tolerentur* (S. Off. 10 Mai 1884).

Cuiusmodi sunt sectae *Nihilisticae*, *Anarchicae* et *Fenianorum* (S. Off. 12 Ian. 1870).

Item qui non sciens et prudens nomen dedit, sed, re comperta, non discedit a secta *volens*.

2. Praestantes, sive palam sive occulte, favorem qualemcumque, modo tamen agatur de favore ef-

non incurrunt :

1. Nomen dantes in bona fide, et re comperta, non recedentes ob malum gravissimum quod sequeretur, parati tamen recedere quamprimum potuerint. — Item nomen dantes sectis damnatis quidem, sed non sub poena censurae, cuiusmodi sunt : *Societates biblicae* ; *Clerico-liberales* ; *Neoprotestanticae* ; *Veterum Catholicorum* ; tres illae americanae sic dictae : *Socii singulares* ; *Filii temperantiae* ; *Equites Pythiae*. *Societates*, quibus propositum est promovere usum comburendi cadavera, *Independent order of God templars*. *Sectae Socialisticae*.

De Socialistarum coetibus Theologi asserunt : a) *Sub gravi* prohiberi, quominus fideles se illis aggregent, vel eis favorem praestent. b) *Eos*, qui principiis Socialistarum sunt imbuti, atheismo nempe et materialismo, incurrere excommunicationem R. P. specialiter reservatam. c) *Plerosque* vero fideles, qui Socialismo favent aut etiam coadunantur, esse immunes a censuris, sive quia eas ignorant sive quia ipsi nullum peccatum grave committunt, dum putant sectam illam esse partem politicam, populorum commoda propugnantem.

2. Qui sectis damnatis, ad conventus faciendos, domum locant aut vendunt ex gravi causa.

ficaci, et actio seu huius favoris praestatio grave peccatum constituat in agente. Hinc : *qui* has sectas propagandas curat. *Qui*, sine gravi causa, eis potestatem faciunt habendi conventus in suis aedibus. *Qui* solent earum conventibus interesse ; vel alios efficaciter hortantur, ut convenient aut se inscribant. *Qui* dant pecuniam aut scripta in favorem.

3. Non denunciantes Ordinario loci, per se, vel per epistolam aut confessorium, infra mensem a cognita denunciandi obligatione sub censura, sectarum *duces*, qui nempe supremam potestatem habent, et *coryphaeos*, qui aliquam in eis potestatem exercent, quocumque modo cognitos, etiam ex alicuius fide digni verbo : quamvis iidem, *ut massones simplices*, iam cogniti sint, aut in iis regionibus sint, in quibus sectae huiusmodi a gubernio tolerantur (*S. Off. 19 Apr. 1893*).

Facta denunciatione, reservatio excommunicationis cessat, non tamen cessat ipsa excommunicatio, quae tolli potest a quolibet Confessario.

— Qui conventui earum ordinario, semel aut iterum interest curiositatis causa.

3. Non denunciantes ob grave incommodum, quod sequeretur, usque dum illud perduraverit.

Non denunciantes duces et coryphaeos iam *certe notos uti tales*. — Tamen S. Officium, 1 Febr. 1871, declaravit non cessare legem denunciandi solum propter hoc, quod eorum nomina libris aut diariis soleant passim evulgari.

CONDITIONES A S. SEDE IMPOSITAE

PRO ABSOLUTIONE ADSRIPTORUM SECTIS HUIUSMODI

1. Ut sectarius nuntium sectae mittat, et omnem cum sectariis communicationem abruptat. — Si id statim sine gravi incommodo fieri nequeat, poterit ei interim permitti communicatio *materialis*, scilicet formalem renunciationem differre, in solvenda taxa perseverare, et, ex gravissima causa, etiam sectariorum coetus frequentare, excluso scandalo et proprio damno spirituali.

2. Ut sectae libros, manuscripta et signa, si quae retineat, confessorio tradat, qui ea quamprimum ad Ordinarium transmittenda, vel, si id fieri non possit, comburenda curabit.

3. Ut occultos sectae duces et coryphaeos, si id sine gravi incommodo poterit, Ordinario denuntiet.

5. Immunitatem asyli ecclesiastici ausu temerario **violare iubentes**; aut **violantes**.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. **Iubentes**, qui, *scientes* et *prudentes* et ab aliis *minime coacti*, mandant ut delinquens ex asylo ecclesiastico extrahatur, effectu violationis secuto.

2. **Violantes**, qui pariter *scientes*, *prudentes* et *non coacti* de facto immunitatem violant, vi reum ex asylo extrahendo (*S. Off. 1 Febr. 1871*).

non incurrunt :

1. Magistratus et milites lege coacti.

NB. Quamvis lex immunitatis *speculative* etiam nunc vigeat, non enim per consuetudinem aut legem contrariam potest abrogari (*S. Off. 22 Decemb. 1880*); tamen *practice* vix unquam incurrendae censurae occasio dabitur; requiritur enim *ausus temerarius*.

6. **Violantes** clausuram Monialum, cuiuscunque generis aut conditionis, sexus vel aetatis fuerint, in earum monasteria absque legitima licentia ingrediendo; pariterque eos **introducentes** vel **admittentes**; itemque **Moniales ab ea exeuntes** extra casus et formam a S. Pio V. in Constit. « *Decori* » praescriptam.

EXCOMMUNICATIONEM

quae refertur solum ad *clausuram papalem*, qualis est, *ex iure*, illa Monialium vota solemniter habentium, et qualis, *ex privilegio*, haberi potest aliquando etiam in Monasteriis votorum simplicium,

incurrunt :

1. **Violantes** per ingressum, viri et mulieres, etiam impuberes, septennio completo.

2. **Introducentes**, qui ingredi volenti ianuam aperiunt, sive extra sive intra sint.

non incurrunt :

1. Reges, eorumque uxores et liberi; qui omnes ex privilegio non indigent licentia.

2. Mandantes, consulentes etc.

3. Admittentes, seu *Abbatissae*, *Praefectae* et *Ostiariae*, quae ingressum non impediunt, quum possent et ex officio deberent.

4. Moniales exeuntes, extra casus necessitatis; qui casus ex Constit. Pii V. sunt: *a)* Magnum incendium; *b)* Infirmetas leprae; *c)* Epidemia. — Sed quum haec dicta sint exempli gratia, generatim egressus licitus erit in casu cuiuscumque magni periculi communis, sive quoad vitam, sive quoad virtutem Monialium.

4. Si qua Monialis egrediatur ad unum vel duos pedes tantum in ea monasterii parte, ubi nullum est periculum conveniendi cum externis, et statim intra clausuram recedat.

7. Mulieres violantes Regularium virorum clausuram, et **Superiores** aliosve eas admittentes.

EXCOMMUNICATIONEM

QUAE RESPICIT SOLUM CLAUSURAM REGULARIUM
HABÈNTIUM VOTA SOLÈMNIA

incurrunt:

1. Mulieres, etiam innuptae et fatuae, modo puberes sint.

2. Superiores et alii, qui, quum possent et ex officio deberent, ingredienti non impediunt, vel ingressas detinent, ne cito egrediantur.

non incurrunt:

1. Reginae, Principissae regnantes, earumque filiae et comitatus.

2. Admittentes illi qui sunt extranei, aut addicti servitio Regularium, sed *saeculares* sunt.

8. Reos simoniae realis in beneficiis quibuscumque; eorumque **complices**.

EXCOMMUNICATIONIS MATERIA

est solum realis simonia *iuris divini*, quae nempe datur in emendis et vendendis beneficiis *proprie dictis*, quorum scilicet ecclesiastica natura (sive maiora sint, sive minora, iuris patronatus aut liberae collationis, Cappellania collativa, aut Vicaria), ex propriis constitutivis exsurgit, scilicet: *a)* ex *erectione in titulum*; *b)* ex *sacro ministerio*; *c)* ex *collatione in perpetuum*.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. **Rei** huius simoniae eo quod vendunt *aut ipsum beneficium, aut eius collationem* seu provvisionem, *aut electionem* seu praesentationem ad illud: si nempe emptio et venditio ultro citroque perfecta fuerit; atque *eo instanti*, quo pars aliqua, vel minima pretii, pro accepta spiritali re, tradita fuerit.

2. **Complices**, quorum cooperatione contractus simoniacus perficitur: *mediatores et procuratores*, effectu secuto.

9. **Reos** simoniae confidentialis in beneficiis quibuslibet, cuiuscumque sint dignitatis.

non incurrunt :

1. **Rei** huius peccati in beneficiis non vere et proprie ecclesiasticis: aut in officiis et dignitatibus, quae dantur inter Religiosorum Ordines.

2. Mandantes, consulentes, favorem praebentes.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

Omnes, etiam Episcopi et Cardinales, qui pacto simoniaco, sive espresso, sive tacito beneficium aliquod ecclesiasticum: *a) vel dant* actu, aliquo ad id necessario ex iure: *b) vel recipiunt; c) vel resignant*: nec requiritur ut simoniaca conventio perficiatur ex utraque parte.

non incurrunt :

Mediatores, cooperatores.

10. **Reos** simoniae realis ob ingressum in Religionem.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

Omnes cuiuscumque sexus aut dignitatis, qui *omnino propter* aliquis personae ingressum (qui fit

non incurrunt :

Rei huius peccati ob ingressum in novitiatum; vel ob ingressum in Religionem improprie dictam. —

per professionem) in Religionem stricte talem, sive virorum, sive mulierum, aliquod temporale **dant** aut **recipiunt**; statim ac aliqua pars pretii temporalis, pro ingressu facto, fuerit recepta, aut factus fuerit ingressus, tradita prius aliqua pretii parte.

Consulentes, mediatores, complices. — *Dantes aut recipientes* titulo merae eleemosynae. — *Moniales*, quae paciscuntur de dote alicuius ingredientis, eamque recipiunt. — *Religiosi* aliquid recipientes, quia Monasterium paupertate laborat, vel susceptione candidati gravatur.

II. Omnes qui, quaestum facientes ex indulgentiis aliisque gratiis spiritualibus, excommunicationis censura plectuntur Constitutione S. Pii V. « Quam plenum » 2 Ian. 1569.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

Omnes, inferiores Episcopis, qui **concedunt**, vel **publicant**, **publicari mandant** indulgentias, aut unam ex gratiis spiritualibus, quae in Const. S. Pii V. recensentur, scilicet : 1) Facultas eligendi sibi confessarium, a quo quis etiam a casibus papalibus vel episcopalibus absolvi possit ; 2) Celebratio Missae, et sepultura ecclesiastica tempore interdicti ; 3) Usus ciborum prohibitorum ; 4) Assumptio plurium patrinorum in baptismo ; 5) Absolutio a simonia R. P. reservata.

Oportet tamen ut iidem, in hisce concedendis aut publicandis, per se vel alios, vere aliquid lucrentur, accepto pretio ; etsi id faciant non mente simoniaca, sed praetextu aut causa alicuius boni operis.

non incurrunt :

Episcopi, aut eis dignitate Superiores.

Qui re vera quaestum, idest lucrum accepto pretio non faciunt.

Qui quaestum faciunt concedendo alias gratias spirituales, diversas a recensitis.

12. Colligentes eleemosynas maioris pretii pro Missis et ex eis lucrum captantes, faciendo eas celebrare in locis ubi Missarum stipendia minoris pretii esse solent.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

Qui, sive Clerici sive laici, peccatum censurae in suo genere formaliter perpetrant eo quod :

a) **colligunt eleemosynas**, nempe de industria conantur eas conquerere et accipere ab aliis, sive multas accipiant, sive paucas, modo sufficient ad materiam in genere furti gravem constituendam ex captato lucro ; b) **pro Missis**, scilicet manualibus. Quo nomine veniunt etiam Missae illae fundatae, vel per legatum relictas, quae nulli beneficio adhaerent (*S. C. C. 22 Aug. 1874*) ; c) **et lucrum captant** faciendo eas celebrari *pro minori pretio* sive in aliis locis, sive in eodem loco, quo fuerunt collectae (*S. Off. 15 Ian 1892*). Satis est enim ut, retenta stipendii parte, lucrum, in genere seu quantitate furti, grave percipiant.

non incurrunt :

Qui peccatum non in suo genere formaliter committunt, quia :

a) **vel non colligunt eleemosynas**, sed eas accipiunt ab aliis sponte offerentibus, etsi dein lucrum magnum captent : aut colligunt quidem, sed tam parum ut ad materiam gravem in captato lucro non pertingant ;

b) **vel agitur de Missis strictae fundatis** seu alicui beneficio inhaerentibus ;

c) **vel partem stipendii retinent in casibus**, pro quibus id licet ; aut partem stipendii retentam in pios usus impendunt, quamvis id quoque sit omnino prohibitum.

13. Omnes qui excommunicatione mulctantur in Constitutionibus S. Pii V. « Admonet nos », Innocenti IX. « Quae ab hac Sede », Clementis VIII. « Ad Romani Pontificis curam » et Alexandri VII. « Inter ceteras » alienationem et infeudationem Civitatum et Locorum S. R. E. respicientibus.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. Omnes, qui sive saeculares, etiam reges, sive Clerici, etiam Cardinales et Legati, *tractant vel consulunt* seu *verba faciunt*, voce aut scripto, per se aut per alios, de alienatione aut infeudatione Do-

non incurrunt :

Qui tractaret aut consuleret aut insinuaret R. Pontifici Dominii temporalis *abdicationem, renuntiationem aut conciliationem* cum Gubernio Italico.

minii temporalis seu Civitatum, Oppidorum, Locorum ad ius et proprietatem S. R. Ecclesiae pertinentium, ita quidem ut simul etiam proponant oratores ad id eligendos. Excommunicantur ubi primum oratores mittendos elegerint.

2. Oratores electi cuicumque ordinis aut dignitatis, statim ac commissum sibi munus susceperint.

3. Qui alienationem aut infeudationem R. Pontifici voce aut scripto, per se vel per alios *insinuant* aut suadent; statim ac de re apud Pontificem sermonem habuerint, etsi operam perdiderint.

14. Religiosos praesumentes clericis aut laicis, extra casum necessitatis, Sacramentum extremae Unctionis aut Eucharistiae per viaticum ministrare absque Parochi licentia.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

Religiosi proprie dicti, qui a R. P. adprobati vota solemnia emiserunt (et huiusmodi sunt etiam **professi** in Societate Iesu); *dummodo* :

a) *administraverint extremam Unctionem aut Viaticum*

b) *Clericis aut laicis subditis parochiali iurisdictioni*

c) *sine licentia Parochi* illius, cui aegrotus subditus est ratione domicilii aut quasi domicilii, *saltem praesumpta*, quam nempe Parochus rogatus creditur daturus, etsi id bona fide credatur :

d) *extra casum necessitatis* : quae adest si infirmus sit in periculo mortis constitutus, nec possit Parochus facile advocari, vel si advocatus venire recuset.

non incurrunt :

Religiosi improprie dicti, scilicet : *simpliciter professi* in aliqua Congregatione : *Novitii* in vera Religione seu Ordine : et *veri Religiosi*, si post professionem eiecti fuerint, aut per leges extrusi, foras quasi sacerdotes saeculares vivant

a) Qui ministrant Viaticum aut extremam Unctionem aliis Religiosis sive proprii Ordinis, sive diversi ; aut Clericis vel laicis, qui de Familia religiosa sunt ; aut peregrinis in domibus Religiosorum hospitantibus.

b) Qui ministrant in casu necessitatis, eo quod periculum adest in mora, et Parochus non comparet.

15. **Extrahentes** abique legitima venia reliquias ex Sacris Carmeneris sive Catacumbis Urbis Romae etique territorii, etque auxilium vel favorem **praebentes**.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. **Extrahentes**, qui nempe *veras Martyrum reliquias*, idest corpora eorum vel partes corporis, licet minimas, sive pro se, sive pro aliis extrahunt sine venia concessa a legitima auctoritate seu a *Cardinali Vicario*, quamvis non cum legitima concessionis forma.

2. **Praebentes** extrahentibus auxilium vel favorem, effectu secuto.

non incurrunt :

1. Extrahentes reliquias, de quibus *certo constat* eas non esse Ss. Martyrum : aut de quibus *dubium est*, utrum sint Ss. Martyrum aut solum Christifidelium ; quod quidem omnino illicitum esset.

2. Praebentes consilium.

16. **Communicantes** cum excommunicato nominatim a Papa in crimine criminoso ei scilicet impediendo auxilium vel favorem.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

Communicantes, qui scilicet haec duo agunt simul :

a) *communicant in crimine criminoso*, idest cooperantur crimini seu contumaciae, ob quam excommunicatus est, ei favorem aut auxilium praestando, ne desistat :

b) *communicant cum excommunicato nominatim a Papa*, qualis est tum ille, quem Papa excommunicat particulari sententia et expresso delinquentis nomine, aut alio eius titulo, ex quo persona certo designatur ; cum ille, quem, post contractam excommunicationem aliquam latae sententiae, Pa-

non incurrunt :

Communicantes cum excommunicato a S. Congregationibus, etiamsi earum decretum approbatum fuerit a Papa (S. Off. 16 Jan. 1894).

Communicantes cum excommunicato nominatim a Papa, sed non in iis quae ad crimen criminosum pertinent ; quamvis et id illicitum sit, et quidem *graviter* illicitum, si communicetur in *divinis*, ut dicetur in sequenti excommunicatione.

Communicantes cum excommunicato vitando sed in loco, ubi non est cognitus ut talis ; tunc enim

pa excommunicatum esse denuntiat
expresso nomine.

vitandus consideratur uti tolera-
tus.

17. Clericos scienter et sponte communicantes in divinis cum personis a R. Pontifice nominatim excommunicatis et ipsos in officiis recipientes.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

Clerici, qui *scientes* aliquem esse a Papa nominatim excommunicatum, *sponte* omnino cum eo in *divinis* illis quae nonnisi a Clericis fieri solent, communicant, *eum scilicet recipiendo* seu admittendo ad eadem divina officia peragenda.

non incurrunt :

Religiosi, sumus enim in odio. *Clerici* communicantes ex metu, etsi levi, vel cum aliqua ignorantia, etiam affectata. *Assistentes* cum excommunicato officiis Clericorum propriis. *Audientes* excommunicati Missam. Qui enim in casu eum *reciperet*, illius Ecclesiae Rector esset.

18. Praesumentes extra mortis articulum absolvere ab excommunicationibus speciali modo Apostolicae Sedi reservatis sine debita facultate, etiam quovis praetextu.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

Confessarii et Sacerdotes simplices qui *a) sponte* et omnino scientes *b) absolvunt* extra mortis periculum, aut extra casum vere urgentiorem *c) a reservatis R. P. speciali modo in* Constitutione « Apostolicae Sedis ».

non incurrunt :

Qui *reapse* non absolveret, omnia forma. Qui absolveret *ex metu*, vel *cum aliqua ignorantia*, etiam affectata. Si quis licite, in casu, ex probabili theologorum sententia, absolverent.

EX CONCILIO TRIDENTINO

19. Clerici vel laici, qui alicuius Ecclesiae vel cuiusvis saecularis aut regularis Beneficii, Montium Pietatis, aliorumque Piorum Locorum iurisdictiones, bona, census ac iura, etiam feudalia et emphyteutica, fructus, emolumenta seu qua-

scumque obventiones, quae in ministrorum et pauperum necessitates converti debent, per se vel alios, vi vel timore incusso, seu etiam per suppositas personas seu quacumque arte, aut quocumque quaesito colore, in proprios usus convertere, illosque usurpare praesumpserint, seu impedire, ne ab iis, ad quos de iure pertinent, percipiantur. **Clerici** vero, qui nefariae fraudis et usurpationis fabricatores, seu consentientes fuerint, eidem excommunicationi subiacent.

EXCOMMUNICATIONIS MATERIA

sunt bona ecclesiastica latissimo sensu accepta ; bona scilicet et iura temporalia quaecumque ad Ecclesias, Loca Religiosa, vel Loca pia quaelibet pertinentia ; ad quae quidem aliquatenus referuntur etiam excommunicationes 11. et 12. ex illis R. P. specialiter reservatis. *In casibus ergo. qui ad utramque censuram pertinent, contrahitur censura speciali modo reservata (S. Off. Iulii 1874).*

non sunt bona, vel loca, quae ad pium aliquem finem erecta sunt quidem, sed sine ullo respectu ad Auctoritatem ecclesiasticam administrantem, cuiusmodi esse possunt nosocomia. *Item* bona illa ecclesiastica, quae magni momenti nullo modo sunt.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. **Laici**, cuicumque dignitatis sint, et **Clerici** bona supradicta **usurpantes**, ea nempe *auctoritative* vel *cum potentia* tamquam iure sibi debita occupando, sive per se, sive per alios.

2. **Impedientes** itidem quominus eadem bona ab eis percipiantur, ad quos de iure pertinent, ea scilicet quasi ad se pertinentia in proprios usus convertendo.

3. **Clerici** qui in uno aut altero *cooperati fuerint* vel solum *consenserint*.

4. **Retinentes et non restituentes** bona supradicta, quomo-

non incurrunt :

1. Fures, latrones et milites bona surripientes (*S. Off. 9 Martii 1870*).

2. Subtrahentes et impedientes decimas (*Conc. Trid. sess. XXV. c. XII*).

3. Usurpantes, occupantes, retinentes et ementes sine praesumptione, idest ex ignorantia, vel ex gravi metu.

documque eadem ab usurpatoribus aut iniuste occupantibus habuerint, sive legato sive hereditate, emptione etc.

5. **Ementes** bona huiusmodi a guberniis, aliisve usurpatoribus aut retentoribus (*S. Off. 8 Iulii 1874*).

EXCOMMUNICATIONES EPISCOPIS SIVE ORDINARIIS RESERVATAE

PRAENOTANDA

1. Ab his censuris, quas Pontifex Episcopis sive Ordinariis reservatas decrevit, de *iure ordinario* absolvere possunt:

a) **Episcopi** sive **Ordinarii**; ad quos ergo recurrendum est pro obtinenda facultate absolvendi.

b) **Regulares**; etiamsi Episcopus loci eosdem casus inter eos sibi reservatos retulerit, *modo* censura papalis fuerit contracta, *et simul* causa, propter publicitatem, in foro externo reconciliationem non exigat.

c) **Confessarii** et **sacerdotes** omnes in articulo seu periculo mortis, *nulla facta obligatione poenitenti*.

d) **Quilibet confessarius**, *directe in casibus urgentioribus* iuxta notam theologorum doctrinam, *facta tamen poenitenti obligatione* recurrendi ad Ordinarium intra mensem *sub poena reincidentiae*, et standi mandatis Eius.

2. Huiusmodi censurae hodie sunt *tres* ex Constitutione « Apostolicae Sedis », et *una* ex Decreto « Vigilanti » Leonis XIII, 25 Maii 1893.

EX CONSTITUTIONE « APOSTOLICAE SEDIS »

1. **Clericos** in Sacris constitutos, vel **Regulares**, vel **Moniales** post votum solemne castitatis matrimonium contrahere

praesumentes: nec non omnes cum aliqua ex praedictis personis matrimonium contrahere **praesumentes**.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. Clerici in Sacris constituti, **Regulares, Moniales** et **Scholastici** Societatis Iesu post votum *solemnne* castitatis, qui praesumpserint matrimonium contrahere, *si tamen*: a) legitimus consensus adfuerit in *utroque* parte; b) et hic fuerit praestitus *sponte et scienter omnino*.

Idque dicendum est etiamsi agatur de *matrimonio nullo* ob aliquod impedimentum ecclesiasticum consanguineitatis, affinitatis, clandestinitatis (*S. Off. 13 Ian. 1892*); vel agatur de solo *matrimonio seu actu civili* (*S. Off. 22 Dec. 1880*).

2. Itemque praesumentes matrimonium contrahere cum iisdem.

non incurrunt :

Clerici in minoribus constituti; Moniales aut Regulares, qui nondum solemniter professi sunt.

Si utraque pars; vel etiam solum alterutra *ficte* consenserit; vel consenserit ex *metu gravi*, aut ex *errore substantiali* seu ex *ignorantia*, etiam supina et affectata, *iuris* vel *facti*.

Qui occulte aut publice vivunt in concubinato sine attentato matrimonio ecclesiastico aut civili.

Qui in concubinato perseverant. cessante causa ob quam, in attentando matrimonio ecclesiastico aut civili in censuram non incurrerunt.

2. Procurantes abortum, effectu secuto.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. Procurantes, scilicet qui de industria, abortum intendentes, illum causa physica vel morali ob continent: statim ac *ex causa sufficienti posita* effectus sit secutus, etsi, antequam effectus sequatur, procurantes causae positae poeniteat; et nulla facienda est distinctio inter foetum *animatum* et *nondum animatum*; satis est; a) ut quod eiicitur, sit *foetus vivus*; b) et

non incurrunt :

1. Matres, Perpetrantes cranio-tomiam. *Procurantes* si *dubium sit*, an foetus eiectus sit vivus; vel an eiectus fuerit vi seu efficacia causae positae.

Item rei abortus *indirecte* seu in causa; aut ex casu, per accidens; etsi abortus fuerit praevisus ut maritus, qui uxorem percutit ex ira.

ut eiiciatur *ante septimum* gestationis mensem.

2. Mandantes sive mulieri sive aliis, effectu secuto.

Item eiicientes semen fere statim post copulam.

2. Mandatarii ; cooperatores ; consulentes.

NB. Vetus doctrina de tempore *animationis* foetus (40 dies a conceptione pro masculino foetu, 80 vero pro feminino), nunc servanda est solum quoad irregularitatem incurrendam, iuxta Constit. « Effraenatam Sixt V. a. 1558.

3. Litteris Apostolicis falsis scienter utentes ; vel criminari ea in re cooperantes.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. Utentes : qui nempe, sive Clerici sive laici, Litteris Apostolicis corruptis, aut suppositis *scienter* utuntur, seu eas exhibent ut, tamquam verae, effectum habeant ; etsi inutiliter.

2. Cooperantes, seu *utentibus* operam scienter et efficaciter praestantes,

non incurrunt :

Qui ex ignorantia, etiam crassa, his litteris utuntur.

Qui utuntur falsis *signaturis*.

Qui *utentibus* cooperantur solum adhortatione aut consilio.

NB. *Falsantes* Litteras Apostolicas incidunt in excommunicationem R. P. speciali modo reservatam. Quod si dein falsis Litteris iidem utantur, etiam in praesentem incidunt.

4. Bibliopolae, alique mercatores laici Missarum stipendia quocumque modo colligentes et sacerdotibus, quibus Missas celebrandas committunt, non stipendia in pecunia, sed libros aut alias merces rependentes.

Laici, qui Missarum eleemosynas a fidelibus vel Locis piis acceptas bibliopolis, mercatoribus aliisque collectoribus tradunt sive recipiant, sive non recipiant quidquam lucri ab iisdem. Ex decreto « *Vigilanti* ».

Nota 1. Ab hac censura incurrenda **nil excusat :** *non* quod numerus Missarum traditus, collectis eleemosynis, nulla facta imminutione, respondeat : *non* quod Missae celebrandae dentur sacerdoti pauperi : *non* tandem quod nullum percipiatur lucrum.

2. Excommunicatio est pro *laicis*: pro *Sacerdotibus* (Cardinalibus et Episcopis exclusis), adest suspensio a divinis R. P. simpliciter reservata: pro aliis *Clericis* inferioribus, suspensio a susceptis Ordinibus, et inhabilitas ad ordines superiores item R. P. reservatae.

3. In decreto **Ut debita** 11 Maii 1904, actiones, quae iuxta decretum **Vigilanti** sub censura prohibita sunt, *accuratius* determinantur, ita ut **censuram incurrant**:

a) **Qui** obligationes Missarum et ipsarum eleemosynas, a fidelibus vel Locis piis acceptas, **scienter tradunt** aliis quibuslibet, *etiam ecclesiasticis viris*, qui Missas requirunt, non proprie et vere ut eas celebrent, sive per se sive per sacerdotes sibi subditos, sed ob alium quemlibet finem quamvis optimum. Itemque eas **scienter acceptantes**.

b) **Separantes** eleemosynas Missarum manualium, vel ad instar manualium, ab earum celebratione, commutando eas in alias res, aut eas imminuendo: *brevius*, non tradendo eas celebranti *ex integro et in sua specie*.

c) **Vendentes** aut **ementes** libros, vel quaslibet alias res, etiam sacras, et **ineuntes associationes** cum diariis et ephemeridibus *ope Missarum celebrandarum* quoties hoc postremum in usum aut habitudinem cedat et in subsidium alicuius commercii vergat.

d) **Detrahentes** ex eleemosynis Missarum, quas fideles Sanctuariis tradere solent, quidquam, ut ipsorum decori et ornameto consulatur.

EXCOMMUNICATIONES NEMINI RESERVATAE

EX CONSTITUTIONE " APOSTOLICAE SEDIS „

1. **Mandantes**, seu **cogentes** tradi ecclesiasticae sepulturae haereticos notorios, aut nominatim excommunicatos vel interdictos.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

Mandantes, idest qui publica auctoritate iubent; et **cogentes**, idest qui nomine proprio, vi aut metu coarctant alios, ut in *loco consecrato, seu benedicto ab Episcopo, aut ab eius delegato*, sepe-

non incurrunt :

Sepelientes; vel sepulturae adsistentes, sive ex mandato alterius, sive ex voluntate propria.

Mandantes, vel **cogentes** non nomine proprio, sed vi legum, aut praecepto superioris.

liant *haereticum notorium*, qui nempe est ex secta haeretica, et qua talis publice agnitus in loco sepulturae; vel de quo publice constat, notorietate sive iuris sive facti, eum in haeresi decessisse; aut *excommunicatum vel interdictum nominatim*, qui sunt vitandi: at nonnisi *inhumatione* corporis secuta, etsi sine ritu sacro

Mandantes, vel cogentes ad sepulturam ecclesiasticam *impro-prie* dictam, quatenus non fit in loco sacrato ab Episcopo vel ab eius delegato, quamvis cum sacris caeremoniis ducatur.

2. Laedentes aut **perterrefacientes** Inquisitores, denunci-antes, testes aliosve ministros S. Officii: eiusve S. Tribunalis scripturas **diripientes, aut comburents**; vel praedictis quibuslibet auxilium, consilium, favorem **praestantes**.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. Laedentes in corpore, et **perterrefacientes** metu valde gravi Inquisitores, denunciantes, testes vel alios ministros S. Officii, ubi-cumque *specialiter* hoc Tribunal exsistat, sive Romae, sive alibi.

2. Destruentes S. Officii scrip-turas, eas sive lacerando vi, sive igne comburendo.

3. Praestantes *efficaciter* au-xilium, consilium, favorem prae-dictis.

non incurrunt :

1. Laedentes et perterrefacien-tes Inquisitores etc. *ordinarii* Tri-bunalis Inquisitionis penes Epi-scopos, qui sunt omnes Inquisito-res *nati*.

2. Qui scripturas, seu Acta S. Officii clam auferunt.

3. Alienantes et **recipere praesumentes** bona Ecclesia-stica absque Beneplacito Apostolico, ad formam Extravagan-tis « Ambitosae ». De Reb. Eccles. non alienandis.

EXCOMMUNICATIONIS MATERIA

sunt bona omnia, quae, sive immobilia sive mobilia stricto sen-su ecclesiastica dicuntur; quae scilicet ex ecclesiastica auctoritate

non sunt Cappellaniae laicales, Pia legata, vel bona donata Ec-clesiae, sed nondum ab Ecclesia accepta et rite acquisita.

erecta a personis moralibus ecclesiasticis *possidentur*, quamvis a laicis *administrentur*. Sunt igitur ex *immobilibus*: *praedia, aedificia, fodinae*, quae fundo tenentur: *arbores frugiferae*, vel praedio *necessariae, iura realia et servitutes*. *Ea, quae* pertinent ad domos virorum, aut mulierum etiam ex sola approbatione dioecesana institutas (*S. Congr. de prop. Fide 15 Ian. 1903*); *reditus* ex versuris; et *pecunia* a donatoribus pro praediis acquirendis destinata. — Ex *mobilibus autem* sunt: *vasa aurea; copiosae bibliothecae; ornamenta*, quae valore excedunt summam 600 fr.; *pecunia* data cum onere emendi mobilia pretiosa, aut cum onere perpetuo Missarum.

Immobilia exigui valoris, nempe citra summam 600 fr.; in his casibus requiritur et sufficit licentia Episcopi.

Pecunia pro praediis aut mobilibus pretiosis emendis, deposita ab oeconomis.

Praedia, aut alia huiusmodi dummodo exigui valoris, nec sint partes praedii maioris; ne ita per partes successive integrum alienetur.

Pecunia data sine ulla expressa obligatione, sive data fuerit in sonanti, sive in titulis obligationum.

Insignes Reliquiae, Vetus suppellex, quae ex consuetudine alienari potest ad novam aequae pretiosam comparandam. Fructus et bona, quae servando servari nequeunt.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. **Alienantes**, idest *Ecclesiastici*, Episcopis vel Abbatibus inferiores, et *laici* administratores vi legum, qui, per se vel per alios, honorum ecclesiasticorum ius in alios transferunt, aut imminuunt, quocumque modo, scilicet :

a) sive actibus, quibus ius domini transfertur; venditione, permutatione, donatione, hereditaria transmissione etc.

b) sive actibus, quibus bona onerantur; hypothecatione speciali, impositione servitutis etc.

c) sive actibus, quibus transfertur dominium utile: *emphyteusi* (etiam *temporanea apud nos*), locatione *ultra triennium*.

non incurrunt :

1. Episcopi, Abbates aut his Superiores, quamvis in alienando peccent. — Mandatarii. Cooperatorum. Destruentes, furantes bona. — Alienantes ab una ad alteram Ecclesiam *sub reservatione Beneficii Apost.*; modo contractus executioni non mandatur antequam licentia Apost. advenerit. — Locatores honorum etiam ultra triennium unum, vel plura, si sibi reservant ius contractum *singulis trienniis* rescindendi. — Alienantes sine licentia S. Sedis quando sufficit licentia Episcopi, scilicet :

a) quando casus non sinit expectare licentiam S. Sedis; b) quando bona immobilia relicta sunt

d) sive actibus, quibus iura ceduntur: compromissione, transactione etc.

statim ac alienatio fuerit ex utraque parte perfecta; et quidem post solum partium consensum, ubi alienatio ex solo consensu perficitur; sed nonnisi post traditionem rei, si traditio requiritur ad perfectionem contractus:

si tamen id fiat absque Beneplacito Apost. *extra casum necessitatis sive iuris sive facti*.

2. Recipientes cum praesumptione, idest omnino scienter, eadem bona, quocumque modo ex supradictis, statim ac receperint.

4. Negligentes, sive culpabiliter omittentes denunciare infra mensem Confessarios sive Sacerdotes, a quibus sollicitati fuerint ad turpia in quibuslibet casibus expressis a Praedecessoribus nostris Gregorio XV. Constit. « Universi » et Benedicto XIV. Constit. « Sacramentum Poenitentiae ».

EXCOMMUNICATIONIS MATERIA

Denuntiatio verae et certae sollicitationis ex negligentia graviter culpabili **omissa** per mensem a cognita obligatione denuntiationis faciendae simulque excommunicationis secus, elapso mense, incurrendae.

Porro autem ut sollicitatio **vera** sit, oportet:

- 1) ut fiat **a confessario**; et talis esse potest etiam simplex sacerdos;
- 2) ut pertineat **ad turpia**; et consistere potest: *a)* vel in formali provocatione, qua poenitens incitatur ad turpe peccatum *operis*, aut *tactus*, aut *adspectus*, aut *colloquii* patrandum cum confessario, aut aliquo tertio, aut in seipso; *b)* vel in *habito*, cum ausu temerario, *sermone* graviter inhonesto; *c)* vel in *tractatu* item inhonesto; *d)* vel etiam si confessarius poenitentem *ad sui dilectionem* tantum allicere tentaverit;
- 3) ut fiat **in Confessione, aut cum relatione ad Confessionem**.

In Confessione, idest, aut *intra* Confessionem, aut immediate *ante* vel *post* Confessionem. Et *in hisce tribus casibus* satis est ut sollicitatio

Monasterio, quod ea retinere prohibetur; *c)* quando Ecclesiae relicta sunt bona sub conditione vel facultate, ut vendantur; *d)* quando agitur de bonis immobilibus aut mobilibus exigui valoris, infra 600 fr.; aut de bonis, quae servando servari nequeunt, ut fructus praediorum, ligna; *e)* si locatio fiat non ad ultra triennium; *f)* si alienatio aut locatio in evidentem et valde magnam utilitatem Ecclesiae aut Loci pii cederet, et negotium moram non patiatur; etiam sine Episcopi licentia, si haberi non possit.

2. Recipientes cum aliqua ignorantia, etiam crassa aut affectata circa *naturam* ecclesiasticam bonorum, aut circa censuram.

fiat ibi solum per initium, ut *pedendo* ubi habitat, orando ut veniat domum, dando epistolam domi legendam vel alteri personae tradendam, signum faciendo ut aliquantulum expectet etc., et *dein* sollicitatio compleatur, *etsi* sine effectu.

Aut cum relatione ad Confessionem, idest, *vel occasione* Confessionis, si nempe sollicitatio fiat dum poenitens petit confiteri *pro nuuc*, aut petit quidem *pro alio tempore*, sed petit *in ipso loco* Confessionum; vel *praetextu* Confessionis, si nempe confessarius invitet ad Confessionem *falso*, aut etiam *vere*, etsi Confessionem non sequatur; *vel simulatione* Confessionis, quando scilicet sollicitatio fit *in loco* Confessionis, *tali* aut ex natura sua, aut electione pro hac vice, ut cubiculum infirmæ; et ibi, dum sollicitatio fit, confessio fingitur.

Itaque si hæc tria concurrerint, **vera** erit sollicitatio. Et uti vera habenda erit, *etiamsi* poenitens non consenserit; *etiamsi* poenitens eam non animadverterit, ob simplicitatem; immo casus sollicitationis erit, *etiamsi* Confessarius nonnisi sollicitatus a poenitente consenserit, modo *libere* consenserit, idest non ex metu gravi.

Sed insuper requiritur ut sollicitatio sit **certa** tum *facti*, tum *iuris*.

Hinc **non est casus sollicitationis** :

Si sollicitans in confessione fuerit laicus, vel Clericus nondum sacerdos.

Si sacerdos in confessione sollicitaverit ad aliud peccatum, diversum a turpi (*S. U. I. 11 Febr. 1661*).

Si sacerdos sollicitaverit ad turpia in aliis Sacramentis (*S. U. S. loc. cit.*).

Si dubium adsit, uter sacerdos sollicitaverit, an Titius vel Caius.

Si non certo constet, sacerdotem *vere* sollicitasse.

Si non constet, sollicitationem factam fuisse *certe* in confessione, aut cum relatione ad confessionem.

Si dubitandum sit de *gravitate* sollicitationis.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

Sollicitati cuiuscumque sexus aut aetatis, qui *in casu verae et certae sollicitationis*, denunciatiorem Confessarii sollicitantis (etsi talis dicendus sit solum ob consensum poenitenti sollicitanti libere praestitum), apud Ordinarium loci, vel apud Ordinarium confessarii, vel Inquisitorem, rite, seu iudicialiter (et numquam per litte-

non incurrunt :

Scientes sollicitationem : *quavis* iidem ad denunciandum teteantur sub gravi, quocumque modo rem certam noverint.

Sollicitati, qui nequeunt denunciare sine gravi incommodo : quatenus ex denuntiatione aliquod grave damnum in bonis vitae, aut fortunae sequeretur sibi, vel suorum consanguineis, seu affinibus.

ras anonymas), non faciunt intra mensem ex negligentia graviter culpabili, *etsi* sollicitans in regionem longinquam profectus fuerit, *vel* a multo tempore sollicitaverit, *vel* iam emendatus sit, *vel* nulla sit emendationis spes.

Hi nimirum excusantur quoadusque incommodum perdurabit; et dein mensis, quoad censuram, computabitur a die sublatis incommodi. — At si sollicitatio cederet in contemptum Sacramenti, aut in animarum perniciem, *denuntiatio est omnino facienda*.

Nota 1. Absolvi potest, iudicio Episcopi, mulier nobilis et verecunda, quae non potest induci ad denuntiationem faciendam (*S. U. I. 28 Ian. 1597 et 28 Febr. 1598*).

2. Eo magis absolvi potest quae, renuens Ordinarium vel Inquisitores adire, expectat confessarium, per quem denuntiet (*S. Alph. et D'Annib.*).

3. Si persona sollicitata est fide digna, et serio promittat se infra mensem denuntiaturam esse, potest a peccatis absolvi: quin immo si culpabiliter ultra mensem distulerit denuntiationem, et nunc serio promittat se quamprimum denuntiare, a censura quoque absolvi potest, quia non dicitur: *donec denuntiaverint*. Quod si postea, mutata voluntate, non denuntiet, censura non reviviscit, quia *de reincidentia* nihil habetur.

5. Qui sine Ordinariiapprobatione S. Scripturarum libros, vel eorundem adnotationes, vel commentarios imprimunt aut, imprimi faciunt. « Ex Const. Officiorum ».

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. Qui imprimunt, scilicet typographiae *domini*, qui curam impressionis suscipiunt librorum (etiam unius) S. Scripturae, aut adnotationum, aut commentariorum in eosdem libros sine habita prius approbatione Ordinarii loci, in quo libri fiunt publici iuris, aut saltem alterius Ordinarii.

2. Qui imprimi faciunt, editor scilicet, vel auctor aut alius quicumque librum imprimendum committat.

non incurrunt :

1. Operarii, quantumvis proxime ad impressionem materialiter concurrant.

Auctor, qui manuscripta alteri vindiderit, aut tradiderit, de impressione eorum nihil curans.

Qui libros retineret, venderet, evulgaret.

2. Imprimentes, aut imprimi facientes sine licentia *alios libros* de sacris rebus tractantes, *diversos a recensitis* (*S. Off. 22 Decemb. 1880*).

EX CONCILIO TRIDENTINO

6. Qui docent, praedicant vel pertinaciter asserunt, seu etiam publice disputando defendunt, Confessionem sacramentalem non esse necessario praemittendam S. Communioni illis, quos conscientia peccati mortalis gravat, quando copia habeatur confessarii (Sess. XIII, c. 11 De Euch.),

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

Qui necessitatem cofitendi ante susceptionem S. Eucharistiae pro communicaturo, qui in peccato mortali constitutus est et posset confiteri, quomodocumque *pertinaciter* negant.

non incurrunt :

Qui negant Confessionem, hoc in casu, S. Communioni praemittendam esse *iure divino*.

Qui eam, etiam quando fieri posset et deberet, non praemittunt.

7. Qui negant matrimonia clandestina, ante Tridentinum celebrata, valida extitisse: vel qui falso affirmant matrimonia filiorum, sine parentum consensu inita, esse irrita, vel irrita fieri posse eorundem parentum auctoritate (Sess. XIV, c. 1 De Reform. matr.).

8. **Raptores** mulierum, nec non omnes iisdem raptoribus consilium, auxilium et favorem **praebentes**.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt : 1. **Raptores** (sive mandantes sive mandatarii) mulieris, matrimonii causa seu intuitu. 2. **Cooperatores** ex consilio, auxilio et favore, sive matrimonium attentatum fuerit, vel non; sive dein licite fuerit secutum.

9. Qui quovis modo, directe vel indirecte, alios cogunt, quominus libere matrimonium contrahant (Sess. XXIV, c. 9 De Refor. Matr.).

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

Magistratus, qui iurisdictionem in foro externo saeculari exercent, *nec non Domini temporales*, seu *nobiles*, qui colonos et servos subditos habent, quoties scilicet *iniustam* coactionem subditis fecerint quoad matrimonium, ita ut subditi non liberi exstiterint in eo ineundo, aut in eo repellendo, aut in eligenda persona; effectu secuto.

non incurrunt :

Parentes, aut privatae personae, quae filios aut etiam servos *improprie dictos*, seu non vere subditos coegerint.

Qui cogere iusta de causa; ut si intercedat obligatio contrahendi matrimonium. Qui solum suadent, etsi aliquatenus importune. Qui nolenti contrahere hoc vel illud matrimonium denegat id, ad quod alter ius nullum habet.

10. Magistratus saeculares, qui Episcopis postulatum denegant auxilium ad Monialium clausuram restituendam, vel inviolatam servare.

EXCOMMUNICATIO

in praesenti societatis statu iam videtur in desuetudinem abiisse. Praeterea quomodo magistratus eam incurrere possunt, si lege prohibentur auxilium praestare?

11. Qui feminam invitam, *extra casus in iure expressos*, quomodocunque coegerint ad ingrediendum in Monasterium, vel ad susciplendum religionis habitum, vel ad profitendum in Religione; nec non omnes, qui cogentibus consilium, auxilium vel favorem praestiterint; et etiam omnes, qui scienter hac in re vel praesentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint (Sess. XXV, c. 18).

Nota. In iure duplex casus exprimitur, in quo Episcopus possit cogere feminam ad ingrediendum in Monasterium, non quidem ut professionem votorum emittat, sed ut ibi degat, scilicet: 1. Si qua uxor, postquam ex eius consensu maritus in Religione iam solemniter professus sit, de incontinentia sit suspecta; — 2. Si quis maritus uxorem lapsam et poenitentem noluerit recipere.

12. Qui sanctam virginem vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi vel voti emittendi, sine iusta causa, quocumque modo impedierit (Sess. XXV, c. 18).

Nota. Agitur de ingressu in Religione stricte tali ob vota solemnia.

13. Missionarii, qui per se vel per alios, quovis titulo aut forma, mercaturae in Indiis orientalibus dant operam; nec non eorum **Superiores**, qui delinquentes non puniunt.

EXCOMMUNICATIONEM

incurrunt :

1. Missionarii sive Regulares, sive saeculares *alienigenae* (*S. Off. 17 Janu. 1883*), qui *mercaturam exercent*, etiam semel, in quantitate sat notabili et lucrativa, in *Indiis Orient. et in America tam Austr. quam Sept. Iaponia et Sina* (*S. Off. loc. cit.*).

2. Superiores tum immediati tum mediati, qui scientes non puniunt reos, *eos saltem removendo e loco delicti*.

non incurrunt :

Clerici indigenae.

Qui e mercibus, quas, necessitate coacti, loco pecuniae secum tulerint, aliquod lucrum percipiunt (*S. C. de Propaganda Fide 13 Aug. 1834*).

Qui mercaturae dant operam in aliis regionibus, diversis a recensitis.

Nota 1. Delinquentes ob mercaturam, *extra mortis periculum*, nequeunt absolvi priusquam restituerint lucra Ordinariis vel Vicariis Apostolicis, si restituere possunt.

2. Superiores delinquentes ob *omissam* *punitionem*, absolvi possunt etiam priusquam punierint, si id facere *promittant*.

14. " Auctoritate Nostra Apostolica iteramus confirmamusque tum **Decretum** " **Lamentabili** " quod V. Nonas Iulias a. 1907 S. R. et U. Inquisitio, Nobis iubentibus, edidit, tum **Litteras Nostras Encyclicas** " **Pascendi** " datas die VIII. Sept. a. 1907, **addita excommunicationis poena adversus contradictores** : illudque declaramus ac decernimus, si quis, quod Deus avertat, eo audaciae progrediatur ut, **quamlibet e propositionibus, opinionibus doctrinisque** in alterutro documento, quod supra diximus, **improbatis tueatur, censura ipso facto plecti** capite " Docentes " Const. Apost. Sedis *irrogata* " (Pius X, motu proprio " Praestantia " 18 Nov. 1907).

Nota. Censurae pro Romani Pontificis electione, nunc in sola Const. Pii X, *Vacante Sede Apostolica*, (25 Dec. 1904) continentur. Hac enim Constitutione omnes Constitutiones anteriores (una Leonis XIII excepta) de hac materia abrogatae fuerunt.

Suspensiones Rom. Pont. Reservatae

Praenotanda

1. **Suspensio** attenditur solum in illis, qui sunt in Sacris.
2. **Suspensio ab Ordine** privat exercitio cuiuscumque Ordinis, Ordinibus Minoribus exceptis.
3. **Suspensio ab Officio** includit antecedentem, ideo privat exercitio cuiuscumque Ordinis, Ordinibus Minoribus exceptis, et insuper exercitio privat *iurisdictionis* (ut est dispensandi, absolvendi, delegandi, adprobandi, catechizandi, curandi libros canonicos etc.).
4. **Suspensio a beneficio** privat administratione beneficii et iure percipiendi eius fructus.
5. **Suspensio a divinis** eadem est ac suspensio ab officio, nisi ex consuetudine alia significatio ei tribuatur.
6. **In Praelatis**, suspensio ab Ordine Pontificali privat usu potestatis, quae ex ordine hoc oritur, ut ordinandi, confirmandi etc.
7. **Suspensio ab usu Pontificalium** prohibet apparatus pontificalem, seu privat usu insignium pontificalium, videlicet mitrae, baculi et pallii, et consequenter etiam illis actibus Ordinis Episcopalis, qui sine praedictis insignibus non exercentur. At non prohibet actus illos, qui sine huiusmodi insignibus fieri possunt, ut celebrare more sacerdotum, confirmare sine baculo et mitra.
8. **Suspensio a Pontificalibus** eandem significationem habet, siquidem Pontificalia nil aliud sunt quam insignia Pontificalia.
9. **Suspensus** simpliciter et absolute habetur ut suspensus ab Officio et Beneficio, nisi ex adiunctis aliter sentiendum sit.
10. **Suspensio in integram Communitatem**, nisi simul feratur in singulas personas, privat Communitatem illis tantum functionibus ecclesiasticis, quae a Communitate, quatenus

corpus morale est, exercentur. Et numquam habet rationem censurae propriae dictae; quapropter ex eius violatione nulla sequitur irregularitas.

11. Suspendio Communitatis, quae simul in singulas personas feratur, *ut censura* (ex qua violata irregularitas sequeretur) afficit solum delinquentes, non vero innocentes pro quibus habet rationem prohibitionis.

12. Suspensiones latae sententiae hodie vigentes et R. P. reservatae sunt **19.** *Septem* ex Constit. « Apostolicae Sedis ». *Septem* ex Concilio Tridentino. *Quinque* latae recentius.

EX CONSTITUTIONE « APOSTOLICAE SEDIS »

1. Suspensionem ipso facto incurrunt **a suorum Beneficiorum perceptione** ad beneplacitum S. Sedis **Capitula** et **Conventus** Ecclesiarum et Monasteriorum, **aliique omnes**, qui ad illarum seu illorum regimen et administrationem recipiunt Episcopos aliosve Praelatos de praedictis Ecclesiis seu Monasteriis apud eandem S. Sedem quovis modo provisos, antequam ipsi exhibuerint Litteras Apostolicas de sua promotione.

Suspensionis materia est recipere ad regimen et administrationem Ecclesiarum et Monasteriorum Episcopos *consecratos iurisdictione episcopali pollentes* a S. Sede pro iisdem Ecclesiis aut Monasteriis confirmatos aut promotos antequam exhibuerint per se vel per alios Litteras Ap. de sua promotione.

Suspensionem a perceptione fructuum ex beneficiis *in communi* possessis **incurrunt**: **1. Capitula et Conventus** statim ac receperint: et suspensio pro his rationem habet prohibitionis. — **2. Singuli Beneficiati**, qui sive intra Capitulum aut Conventum, sive extra existentes, rei de receptione facti sint: et suspensio pro his, etiam quoad privationem fructuum beneficiorum propriorum, rationem habet censurae. *§ 1. 1. 1. 1.*

2. Suspensionem per triennium **a collatione Ordinum** ipso iure incurrunt aliquem **Ordinantes** absque titulo beneficii, vel patrimonii cum pacto ut ordinatus non petat ab ipsis alimenta.

Suspensionis materia est ordinare in Sacris seu in Ordinibus Maioribus aliquem sine titulo beneficii vel patrimonii, *si id fiat cum pacto* ut ordinatus ab ordinante alimenta non petat.

Suspensionem a collatione ordinum sive maiorum sive minorum, non vero tonsurae, **incurrunt soli Ordinantes**. *Nulla suspensione obstringuntur* ita ordinati, etsi male fide peregerint.

3. Suspensione per annum ab Ordinum administratione ipso iure incurrunt **Ordinantes alienum subditum**, etiam sub praetextu beneficii statim conferendi, aut iam collati, sed minime sufficientis, absque eius Episcopi litteris dimissorialibus: **vel etiam** subditum proprium, qui alibi tanto tempore moratus sit, ut canonicum impedimentum contrahere ibi potuerit, absque Ordinarii eius loci litteris testimonialibus.

Suspensionem incurrunt: 1. Ordinantes in Sacris (non in tonsura) **subditum alienum**, seu subditum Ordinantis nullo modo proprium, nec *ratione originis* seu domicilii patris quando natus est, aut matris, si spurius natus est; nec *ratione domicilii*, nec *ratione beneficii iam collati et sufficientis* iuxta taxam synodalem aut morem regionis, nec *ratione famulatus* seu familiaritatis. Scilicet Ordinantes sine litteris *dimissorialibus* quae dandae sunt ab Episcopo proprio ordinandi, aut etiam, eo in remotis degente, a Vicario Generali, aut etiam, Sede Vacante, a Vicario Capitulari, si agatur de *arctato* ad ordinem superiorem ratione accepti beneficii.

2. Ordinantes subditum proprium sine litteris *testimonialibus*, seu commendatitiis Ordinarii illius loci aut illorum locorum, in quibus Ordinandus fuerit versatus tanto tempore ut potuerit ibi canonicum impedimentum iuridice contrahere.

Pro his, qui militarunt, litterae necessariae sunt quoties in aliqua dioecesi morati fuerint per trimestre. Acta S. Sedis XXVI, 431.

4. Suspensionem per annum a collatione Ordinum ipso iure incurrit, qui, excepto casu legitimi privilegii, Ordinem Sacrum contulerit absque titulo beneficii vel patrimonii clerico in aliqua Congregatione viventi, in qua sollemnis professio non emittitur, vel etiam religioso nondum professo.

Suspensionem non incurrunt: Clerici aut **Religiosi**, qui ita ordinati fuerint. — **2. Qui eos ordinaverint** cum aliquo titulo beneficii vel patrimonii etsi non sufficientis, aut non pleni, aut non perpetui, dummodo titulus vere aliquod ius iisdem conferat.

5. Suspensionem perpetuam ab exercitio Ordinum ipso iure incurrunt Religiosi electi extra Religionem degentes

Suspensionem hanc (quae rationem censurae habet) incurrunt Religiosi solemniter professi qui, ex certa causa et servata legitima forma, a Religione praecipui sunt, eaque suspensione tandem destituantur, quando eidem extra Religionem suam vel aliam perenniter degent.

Non incurrunt in suspensionem Religiosi apostatae vel fugitivi, vel imbeciles, aut electi sine forma praescripta. Item Religiosi votorum simplicium.

Nota. Et decreto "Auctor admodum" 2 Nov. 1892 Religiosi in Sacris constituti eadem suspensionem etiam in duplici casu obtinguntur: a) Religiosi, qui solemniter sive simpliciter professi qui ob delicta sua electi vel demeriti fuerint, donec S. Sedes cum ipso dispenset. S. Sedes dispensat quum eidem et Episcopum, qui eos recipiat, invenierint et ab omni periculo ecclesiastico patrimonio providerint. b) Religiosi simpliciter professi qui *ponte genitorem* alii credant antequam illi et de Episcopo recipiente et de ecclesiastico patrimonio providerint.

6. Suspensionem ab Ordine suscepto ipso iure incurrunt qui eundem Ordinem recipere praesumpserunt ab excommunicato vel suspenso vel interdicto nominatim denunciatis, aut ab haeretico vel schismatico notorio: cum vero, qui bona fide a quopiam eorum est ordinatus, exercitium non habere Ordinis sic suscepti, donec dispensetur, declaramus.

Suspenduntur vi censurae qui a talibus supradictis sceler omniino idest ex nulla ignorantia, ordinati sunt.

Interdicuntur vi prohibitionis, donec dispensentur a S. Sede vel ab Episcopo, qui a talibus ordinati sunt bona fide vel a fortiori, et a bona ignorantia graviter culpabili.

7. Clerici saeculares exteri ultra quatuor menses in Urbe commorantes ordinati ab alio quam ab ipso suo Ordinario absque licentia Card. Urbis Vicarii, vel absque praevio examine coram eodem peracto, vel etiam a proprio Ordinario posteaquam in praedicto examine relecti fuerint: nec non clerici pertinentes ad aliquem e sex Episcopopatibus suburbicariis, si ordinentur extra suam diocesim, dimissorialibus sui Ordinarii ad alium directis quam ad Card. Urbis Vicarium: vel non praemissis ante Ordinem Sacrum suscipiendum exercitiis spiritualibus per decem dies in domo urbana Sacerdotum a Missionis noncupatorum, suspensionem ab Ordinibus sic susceptis

ad beneplacitum S. Sedis ipso iure incurrunt: **Episcopi** vero ordinantes **ab usu Pontificalium** per annum.

EX CONCILIO TRIDENTINO

8. Suspensionem **ab exercitio Pontificalium** ipso iure incurrit **Episcopus**, qui in alterius Dioecesi Pontificalia, idest ordinationes, fecerit sine Ordinarii loci expressa licentia. **Et sic Ordinati ab exsecutione ordinum** ipso iure sunt suspensi (Sess. VI, c. 5 De Reform.).

Nota. Utraque suspensio, iuxta nonnullorum sententiam, ab Episcopis quoque tolli potest.

9. « Non liceat Capitulis Ecclesiarum, Sede vacante, infra annum a die vacationis, ordinandi licentiam aut litteras dimissorias... alicui concedere, qui beneficii ecclesiastici recipiendi occasione arctatus non fuerit. Si secus fiat... **sic Ordinati, si in minoribus Ordinibus constituti fuerint, nullo privilegio clericali**, praesertim in criminalibus, gaudeant, **in maioribus vero ab exercitio Ordinum**, ad beneplacitum futuri Praelati, sint ipso iure suspensi » (Sess. VII, c. 10 De Reform.).

10. « Nemo Episcoporum, qui titulares vocantur, etiamsi in loco Dioecesis Nullius, etiam exempto, aut aliquo Monasterio cuiusvis Ordinis resederint, aut moram traxerint, vigore cuiusvis privilegii sibi de promovendo quoscumque ad se venientes pro tempore concessi, alterius subditum, etiam praetextu familiaritatis continuae, commensalitatis suae, absque sui proprii Praelati expresso consensu, aut litteris dimissoriis, ad aliquos sacros aut minores Ordines, vel primam tonsuram promovere seu ordinare valeat. **Contrafaciens ab exercitio Pontificalium** per annum; taliter vero **promotus ab exsecutione Ordinum** sic susceptorum, donec suo Praelato visum fuerit, ipso iure sint suspensi » (Sess. XIV, c. 2 De Reform.).

11. « Si quis ab alio (quam a proprio Episcopo) promoveri

petat, nullatenus id ei, etiam cuiusvis generalis aut specialis Rescripti vel Privilegii praetextu, permittatur, nisi eius probitas ac mores Ordinarii sui testimonio commendentur. **Si secus fiat, Ordinans a collatione Ordinum** per annum, et **ordinatus a susceptorum Ordinum exsecutione** quamdiu proprio Ordinario videbitur expedire, sit suspensus » (Sess. XXIII, c. 8 De Reform.).

12. Abbates et alii exempti, aut Collegia vel Capitula quaecumque etiam Ecclesiarum Cathedralium litteras dimissorias aliquibus Clericis saecularibus, ut ab aliis ordinentur, non concedant. **Concedentes autem dimissorias** contra formam Decreti, **ab Officio et Beneficio** per annum sint ipso iure suspensi (Sess. XXIII, c. 10).

Suspensionem hanc totalem incurrunt illi omnes, qui (sive Collegia sint, sive Capitula, aut Vicarius Capitularis, sive Abbates aut alii exempti in episcopalem iurisdictionem ex privilegio succedentes) concesserint seu dederint infra annum, Sede Episcopali vacante, litteras dimissoriales Clericis saecularibus non **arctatis**, ut ordinarentur.

13. « Si quis Parochus... alterius parochiae sponso, sine illorum Parochi licentia, matrimonio coniungere aut benedicere ausus fuerit, ipso iure tamdiu suspensus maneat, quamdiu ab Ordinario eius Parochi, qui matrimonio interesse debebat, seu a quo benedictio suscipienda erat, absolvatur (Sess. XXIV, c. 1 De Reform.).

Nota. Suspendio haec totalis, post decretum *Ne temere* *, aut abrogata prorsus habenda est, aut saltem ad Sacerdotes, qui non sunt Parochi, restricta.

14. Episcopi, quod absit, si ab huiusmodi (concubinatus) crimine non abstinerint, et a Synodo Provinciali admoniti, se non emendaverint, ipso facto **sint suspensi** (Sess. XXV, c. 14 De Reform.).

SUSPENSIONES RECENTIORES

15. Poenam suspensionis **ab exercitio Pontificalium**, speciali modo R. P. reservatam, incurrunt qui Episcopali caractere iam insigniti, **Nominati et Praesentati vel Electi** ad vacantes

Ecclesias, earum curam, regimen et administrationem, ante exhibitionem Litterarum Apostolicarum suscipere audent (Ex Const. « Romanus Pontifex » Pii IX, 28 Augusti 1873).

Suspensionem eamdem incurrunt non solum qui, *Episcopali caractere insigniti*, regimen et administrationem Ecclesiae, ad quam nominati, praesentati aut electi sunt, ante exhibitionem Litterarum suscipere audent, sed etiam qui eis eiusdem Ecclesiae regimen et administrationem tradere et concedere audent, si et ipsi Episcopali caractere insigniti sint.

16. Suspensionem a divinis R. P. simpliciter reservatam incurrunt **Sacerdotes**, qui contra Decretum « Vigilanti » 25 Maii 1893 et Decretum « Ut debita » 11 Maii 1904 egerint, scilicet: 1) si *scienter* tradiderint obligationes Missarum et ipsarum eleemosynas, a fidelibus vel Locis piis acceptas, quibuslibet, etiam ecclesiasticis viris, qui Missas requirant non ut eas celebrent, per se vel per sacerdotes subditos, sed ob alium finem quemlibet, etsi optimum; 2) si separaverint eleemosynas Missarum manualium et ad instar manualium ab earum celebratione, commutando eas in alias res aut eas imminuendo, scilicet non eas in specie sua et in sua quantitate tradendo celebranti; 3) si ex eleemosynis Missarum, quas fideles Sanctuariis tradere solent, quidquam detraxerint, ut decori aut ornamento ipsorum consulatur; 4) si ope Missarum celebrandarum aut celebratarum libros, sacra utensilia vel quaslibet alias res vendiderint, aut emerint; vel etiam si Missarum ope inierint associationes cum diariis et ephemeridibus, si tamen id in usum seu morem cedat et in subsidium aliquis commercii.

Clerici nondum sacerdotes, qui haec egerint, incurrunt **suspensionem**, pariter reservatam, a susceptis Ordinibus **et inhabilitatem** recipiendi ordines Superiores.

17. Suspensionem a divinis incurrunt **Missionarii** latini sive saeculares sive regulares, qui orientalem quempiam ad ritum latinum amplexendum consilio aut auxilio induxerint. Bulla « Orientalium dignitas » 30 Nov. 1894.

18. Suspensionem a divinis ipso iure incurrunt:

Clerici et Sacerdotes saeculares, nec non regulares extra

claustra degentes, qui stabile domicilium in Urbe statuunt sine licentia S. Sedis.

Clerici et Sacerdotes alienae dioecesis, qui ad ecclesiasticum officium, quod residentiam in Urbe requirit, eliguntur sine testimonialibus sui Episcopi et sine obtenta S. Sedis licentia.

Qui ex iusta causa cum Ordinarii licentia in Urbe versantur, sed statim ac huiusmodi causa cessaverit, vel si a proprio Episcopo revocentur, ad propriam dioecesim non redeunt. Decret. « Anteactis temporibus » S. C. C. 22 Dec. 1894.

19. Suspensionem ab ordine, officio et beneficio R. P. specialiter reservatam, **insuper inhabilitatem** ad quaelibet officia aut beneficia assequenda pariter reservatam incurrunt **Sacerdotes et Clerici** qui, ut intestinis bellis et publicis contentionibus opem utcumque ferant, proprium residentiae locum absque iusta causa, quae a legitima ecclesiastica auctoritate recognita sit, deseruerint: vel clericales vestes exuerint, quamvis arma non sumpserint et humanum sanguinem non fuderint: et eo magis, qui in civili bello sponte sua nomen militiae dederint, aut bellicas actiones quomodocumque dirigere praesumpserint, etsi ecclesiasticum habitum retinere pergant. Decretum « In perturbationibus » Leonis XIII 12 Iulii 1900. Analect. Eccles. VIII, pag. 352.

INTERDICTA RESERVATA

PRAENOTANDA

1. Interdictum per se duo prohibet, scilicet: *a)* usum Divinorum Officiorum, in quibus peragendis minister consecratus requiritur; *b)* usum Sacramentorum quorundam, idest, SS. Eucharistiae (Viatico excepto), Extremae Unctionis, si tamen moribundus confiteri possit (secus minime), Ordinis seu Ordinationis.

Interdictum prolatum cum aliqua restrictione quoad huiusmodi effectus suos, non *totale*, sed *partiale* dicitur.

2. Locale fertur in territorium: est generale, vel particulare; illoque rei afficiuntur personaliter, innocentes solum mediante territorio; numquam vero rationem censurae habet.

3. Personale fertur in personas; et erit generale, si in omnes Communitatis personas latum fuerit; secus particulare. Porro autem solum hoc postremum censura est, ex qua violata sequitur irregularitas.

4. Interdictum ab ingressu Ecclesiae est semper interdictum personale, particulare et rationem censurae habens. Prohibet personis Officia divina in Ecclesia peragere, iisque in Ecclesia interesse et sepultura ecclesiastica donari. — Non ergo prohibet officia divina celebrare sub dio, aut in privata domo aut etiam in Oratorio privato, nec in Ecclesia privatim orare, privatam concionem habere, occulte sacramenta suscipere.

5. Interdictum locale et personale generale, non reservatum, ab eo tolli potest, qui iurisdictionem fori externi habet in locum et personas.

6. Personale particulare, non reservatum, tolli potest a quolibet Confessario.

7. Personale, reservatum speciali modo R. Pontifici, in articulo seu periculo mortis tolli potest a quolibet Sacerdote, facta tamen prius obligatione poenitenti *recurrendi*, si convaluerit, ad S. Sedem intra mensem sub poena *reincidentiae*, et standi mandatis Ecclesiae.

INTERDICTA

HODIE VIGENTIA SUNT QUINQUE, NEMPE:

1. Interdictum speciali modo reservatum ipso iure incurrunr **Universitates, Collegia** et **Capitula**, quocumque nomine nuncupentur, ab Ordinationibus seu mandatis eiusdem *R. Pontificis pro tempore existentis* ad universale futurum Concilium appellantia (Ex Const. « Apostolicae Sedis »).

2. Scienter celebrantes aut **celebrari facientes** divina in locis ab Ordinario vel delegato Iudice vel a iure interdictis; aut nominatim excommunicatos ad divina Officia seu ecclesiastica Sacramenta vel ecclesiasticam sepulturam **admittentes**, *interdictum ab ingressu Ecclesiae* ipso iure incurrunt, donec ad arbitrium eius, cuius sententiam contempserunt, competenter satisfecerint (Ex Const. « Apostolicae Sedis »)

Nota. Quaelibet ignorantia excusat. — **Admittentes** sunt, qui curam Ecclesiae aut Coemeterii habent. Excipiuntur Sacramentum Poenitentiae et Viaticum.

3. « Crescente contumacia (Episcopi ultra annum sine iuxta causa absentis e dioecesi), ut severiori SS. Canonum censurae subiiciatur, **Metropolitanus suffraganeos Episcopos absentes, Metropolitanum vero absentem suffraganeus Episcopus anti-quior residens** *sub poena interdicti ab ingressu Ecclesiae* eo ipso incurrenda infra tres menses per litteras seu nuntium R. P. *denunciare tenetur* (Conc. Trid. Sess. VI, c 1 De Reform.)

4. « Non liceat Capitulis Ecclesiarum, Sede vacante infra annum a die vacationis, ordinandi licentiam aut litteras dimissorias alicui, qui beneficii recepti sive recipiendi occasione arctatus non fuerit, concedere. Si secus fiat, **Capitulum contraveniens** ecclesiastico subiaceat *interdicto* (Conc. Trid. Sess. VII, c. 10 De Reform.).

5. Interdictum ab ingressu Ecclesiae R. P. speciali modo reservatum incurrunt, **qui episcopali caractere iam insigniti**, Nominati et Praesentati, vel Electi ad vacantes Ecclesias, earum curam, regimen et administrationem, *ante exhibitionem Litterarum Apostolicarum*, **suscipere audent; itemque illi, qui** eis Ecclesiarum curam regimen et administrationem **tradere audent**, *si et ipsi episcopali caractere insigniti sint* (Ex Const. « Romanus Pontifex » Pii IX, 28 Aug. 1878).

DE PECCATIS R. P. RESERVATIS

SINE CENSURA

Casus papales sine censura numerantur *duo*.

Primus

Falsa et calumniosa denunciatio confessarii de crimine sollicitationis. ⁽¹⁾

Aderit :

- a) *si falsum* dicatur
- b) *a sciente*, ideoque calumniose,
- c) in denunciatione *iuridica*, peracta scilicet apud Ordinarium vel Inquisitorem vel eorum legatos,
- d) de *verae sollicitationis* crimine (quoad peccatum turpe, intra Confessionem vel cum relatione ad Confessionem).

Deerit :

- a) *si verum* dicatur, etsi ex malo animo ;
- b) *si dicatur falsum* bona fide;
- c) *si verum* dicatur non apud legitimos iudices, aut non legitima forma ; e. g. per epistolam anonymam ;
- d) *si agatur* de sollicitatione in alio peracta Sacramento, quod non sit illud Poenitentiae.

Nota. **1. Casus hic** a Theologis *specialissime* reservatus dici solet ; attamen non quod talis denominatio in ipso iure inveniat, sed quia generalis facultas, pro absolvendis casibus papalibus etiam *speciali modo* R. P. reservatis concessa, per se ad huiusmodi casum non extenditur, pro quo igitur facultas particulariter concessa semper requiritur.

2. Pro absolutione huius casus, sive in articulo seu periculo mortis sive in casibus urgentioribus ratione scandali aut infamiae, vel quia durum esset poenitenti in peccato mortali remanere per tempus ad obtinendam facultatem necessarium seu *triduum* vel *biduum*, illae adhibeantur regulae, quae pro absolutione censurarum datae sunt — Itaque in *extrema necessitate* ob periculum vitae, **quilibet sacerdos** poterit ab hoc peccato absolvere, etiam confessario privilegiato praesente ; et, in *casu vere urgentiore* ex supradictis rationibus, absolvere poterit *directe* **quilibet confessarius** (*S. Off. 16 Iun. 1897*).

3. Obligatio recurrendi ad S. Poenitentiarium vel ad Ordinarium (qui facultate huiusmodi sit praeditus), saltem infra mensem, per epistolam et

1. Const. *Sacram. Poenit.* Bened. XIV.

per *medium confessarii* poenitenti, antea quam absolvatur, semper imponenda, sive absolvatur ob periculum vitae sive ob casum urgentiorem (*S. Poenit* 7 Nov. 1888).

Secundus

Acceptio seu retentio munerum a Regularibus utriusque sexus graviter mala. ⁽¹⁾

Aderit :

a) si agatur de bonis habitis
sine ullo iustitiae titulo

b) et quidem in materia *gravi*,
idest, pro valore scutatorum 10
seu franc, 53, cor. 50, marc. 43

c) dantibus unius vel alterius
sexus Regularibus proprie dictis.

Deerit :

a) si bona accepta fuerint ex
aliquo iusto titulo ;

b) si *levi* in quantitate (tunc
restitutio urgeret quidem, sed sub
levi);

c) si non agatur de Religiosis
votis solemnibus obstrictis.

Nota. 1. Peccatum huiusmodi, iuxta Constitutiones Pontificum, ita reservatur, ut munerum retentor a nemine et nullo in casu possit absolvi, nisi prius accepta dona, si potest, Religioni restituerit, aut saltem, si restituere nequit, restitutionem serio promiserit ; possit autem *quilibet confessarius* ab hoc peccato quemlibet absolvere statim ac restitutionem fecerit aut promiserit.

2. Quae quum ita sint, Auctores nonnulli docent, hunc casum *improprie* reservatum papalem dici ; sed fortasse et ipsi *minus proprie* locuntur.

DE IRREGULARITATIBUS EX DELICTO

PRAENOTANDA

Irregularitas est impedimentum canonicum ecclesiastica lege statutum directe pro reverentia divini ministerii tuenda, ac propterea reddens sive laicum sive clericum inhabiles per se in perpetuum ad Ordinem (immo et primam tonsuram), *licite* suscipiendum, vel Ordines susceptos (Maiores tamen, non

1. CC. Clementis VIII, et Urbani VIII.

vero Minores), *licite* exercendos, itemque ad *licitam* collationem et receptionem beneficii, cui exercitium alicuius Ordinis Sacri adnexum sit

Irregularitates ex delicto recensentibus illa imprimis servanda est regula iuris: *nulla irregularitas incurritur, nisi in iure sit expressa*; ⁽¹⁾ atque in odiosis quum simus, haec altera pariter semper servanda: *in dubiis, quod minimum est, tenendum*. ⁽²⁾

Quae vero in iure sunt ex delicto, fusius atque ita, claritatis gratia, recenseri possunt.

1. Irregularitas ex iteratione baptismi (*C. 65 Confirmandum, dist. 50*).

2. Irregularitas ex usurpatione Ordinis (*C. 1 De Clerico non ordinato ministrante*).

3. Irregularitas ex violatione censurae (*CC. 1, 18, 20 in 6.*).

4. Irregularitas ex delicto homicidii facto proprio perpetrati (*C. 1 De homicidio in 6.*).

5. Irregularitas ex delicto mutilationis facto proprio patratæ (*Clem., un., De homicid. Trid. XIV, R. 7*).

6. Irregularitas ex procuratione abortus (*C. 20 De homicidio in 6.*).

7. Irregularitas ex bigamia similitudinaria (*C. Nuper 4, De bigam. similit.*).

8. Inhabilitatem ad recipiendos Ordines ob mercimonium circa stipendia Missarum (*S. C. C. 25 Maii 1893 et 11 Maii 1904*).

IRREGULARITAS EX DELICTO

contrahitur si peccatum fuerit:

1. externum, etsi occultum;

2. grave seu mortale tum *formaliter* ratione malitiae,

non contrahitur si unum intercedat ex iis:

1. metus gravis:

2. ignorantia, quae tamen non sit crassa vel affectata:

1. C. Is qui 18. De Sentent. excom. in 6.

2. C. 9 De R. I. in 6.

tum *materialiter* ratione actionis :

3. consummatum in toto genere suo, tale nempe materialiter et formaliter, quale in verbis legis consideratur :

4. contumax, utpote factum cum cognitione iuris seu irregularitatis :

5. certum *ex omni parte* ;

6. patratum a subdito legis. Sunt solum viri baptizati, sive laici sive clerici, Episcopi quoque et Cardinales.

Nota. Poenitentia patrati delicti, post illud commissum, non excusat a contrahenda irregularitate, quae deinde sequatur.

IRREGULARITATEM ex iteratione baptismi

incurrunt :

1. Adultus, qui, sciens et volens, rebaptizatur ; *totaliter*, idest, quoad receptionem Ordinis cuiuscumque et quoad exercitium Ordinis, quem forte suscepit.

2. Rebaptizans sciens et volens ; *partialiter*, seu quoad receptionem Ordinis superioris.

3. Ministrantes *ex officio*, Clerici nempe qui ministrant ; *partialiter*, ut supra.

Si tamen iteratio fuerit :

a) **graviter culpabilis** in subiecto :

b) **publica**, ita ut constet publice dedato et de iterato baptismo :

c) **vera et absoluta**, ita ut nihil desit valori Sacramenti, absoluta forma collati et recepti.

oblivio, inadvertentia plena :

3. dubium *iuris* vel *facti* ;

4. impotentia moralis standi legi, quum eadem a lege ecclesiastica excusatur ;

5. exemptio a lege.

Impuberes haberi possunt ut exempti.

non incurrunt :

1. Rebaptizatus inscius, aut vi vel metu coactus.

2. Parentes qui assistunt ; patrini.

3. Patrini ; parentes ; ministrantes laici.

Si abfuerit unum ex his :

a) *gravitas* culpa in subiecto :
b) *notorietas* facti, quatenus non publice constaret de uno vel de altero baptismo :

c) *vera* intentio baptismi, aut materia *certa*, aut forma *absoluta*, aut *certitudo* circa collationem et validitatem primi baptismi.

Nota. **Adultus** qui, extra casum necessitatis, baptismum suscipit ab haeretico publico seu noto qua tali, irregularitatem contrahit, et quidem in foro externo et interno, si id fecerit sciens et volens; si vero bona fide egerit, in foro externo dumtaxat (C. 10 Can. 1, 7).

IRREGULARITATEM ex usurpatione Ordinis

incurrunt :

Clerici tantum; *partialiter*, quoad receptionem Ordinum; *si tamen* :*

a) *Ordinem unum* ex Maioribus, quem non habent,

b) *scienter* exercitaverint, seu temere, cum culpa,

c) *et solemniter*, hoc est, *vel* ponendo, etsi occulto, illum Ordinis actum, ad cuius valorem potestas ipsius Ordinis requiritur, *vel* ponendo quidem actionem valide praestandam aliquando etiam a non ordinatis, sed ea forma eoque modo, quibus eadem actio nonnisi ab ordinatis fieri potest.

Ordinatus per saltus, qui in Ordine praetermisso ministraret.

Sacerdos, qui ecclesiam consecraret, vel Ordines aut solam tonsuram conferret.

Diaconus, qui sacramentaliter absolveret.

Subdiaconus, qui, extra necessitatem, tamquam ex officio baptizaret vel baptismi caeremonias suppleret, aut cum stola Evangelium caneret in Missa, aut in choro hebdomadarium ageret praemittens orationi vers. « Dominus vobiscum ».

Clericus qui decantaret Epistolam in missa cum manipulo.

non incurrunt :

Laici : nullo in casu.

a) Clerici usurpantes Ordines Minores aut iurisdictionem.

b) Usurpantes Ordines bona fide.

c) Usurpantes non tamquam ex officio et cum vestibus seu insignibus propriis.

Simplex sacerdos, qui, extra casum necessitatis, sacramentaliter absolvat.

Diaconus, qui tamquam ex officio baptizet, vel SS. Eucharistiam dispenset sine mandato seu licentia superioris.

Subdiaconus, qui sine stola Evangelium in Missa canat.

Clericus qui cantet in Missa Epistolam sine manipulo.

IRREGULARITATEM

ex violatione censurae per exercitium Ordinis

incurrunt :

1. **Qui** in Sacris constituti, irriti aliqua censura stricto sensu accepta, *scientes et volentes* Ordinem Sacrum exercent solemniter seu modo illo, qui antea dictus est, *extra* casum necessitatis et liceitatis.

2. **Qui** in Sacris constituti celebrant **divina** (quae prohibentur) *in loco* nominatim interdicto.

3. Episcopus, qui, censura prohibente irretitus, Ordinationem faceret.

Nota. Poenae, quae feruntur, etiam ex iure, in eos, qui ad Ordinationem illicite accederent ob censuram quamlibet, vel ob defectum aetatis, tituli, interstitii etc., ad veram irregularitatem non pertinent, *seu irregularitates non sunt.*

non incurrunt :

1. Qui censura afficiuntur non stricto sensu accepta, idest interdicto locali, interdicto personali generali, suspensione (procul dubio peccarent).

2. Qui iurisdictionem exercent ; ut parochus matrimonio adsistens, Episcopus approbans confessarios.

Excommunicatus *vitandus*, qui Ordinem exercet in casu necessitatis aut ad grave incommodum vitandum ; et *toleratus*, qui Ordinem exercet rogatus.

3. Qui ordinaretur, seu qui Ordinem, etiam Sacerdotii susciperet.

IRREGULARITATEM

ex delicto homicidii facto proprio peracti

incurrunt

ob homicidium, quod fuerit
a) *vere secutum* etsi occulte, b) *iniustum*, c) *et graviter culpabile*,
quamvis unus forte pro alio occidatur :

1. **Qui occidit**, vitam etiam brevioris momenti et morti certae obnoxiam, quocumque modo, tollendo.

non incurrunt :

1. Qui iniustum aggressorem occidunt in licita defensione vitae aut membrorum aut bonorum magni momenti aut pudicitiae, sive in causa propria sive alterius non inviti,

2. Qui positive et proxime cooperatur; mandantes, etiamsi mandaverint solam vulnerationem, non occisionem. **Qui** volenti mandavit, dummodo constet hominem mandato accepto occisum fuisse. **Qui** auctor est, ut mors *citius* inferatur. **Qui** vi aut dolo causa fuit occisionis, impediendo ne quis se defendere posset, aut ne alius ei opitularetur. **Qui** plures communi consilio concurrerint ad homicidium patrandum, etiamsi unus tantum percutiat ad occisionem.

Immo ex vi iuris specialis :

a) *Mandantes* occisionem per *sicarios* (*assassini*), etiamsi mors non sequatur (C. Pro humani, *De homic.* in 6.).

b) *Constitutus in Sacris*, qui de secuta morte certus sit et *dubitet*, utrum ipse fuerit causa illius efficax; *partialiter* tamen, quoad exercitium Ordinis superioris, ex iis, quos habet (C. C. 12, 17, 24, *De homic.*)

c) *Religiosi et Clerici*, qui ab exercenda medicina cum *incisione* et *adustione* ipso iure prohibentur, si cui, extra casum necessitatis, medicinam *sic* fecerint, *incidendo* scilicet vel *adurendo*, et causa fuerint, etsi involuntaria, mortis. Fiunt tamen irregulares non *ex delicto*, sed ex culpa civili, quatenus culpa est immiscere se rei ad se non pertinenti (C. 19 *De homicidio*).

d) *Medicus et chirurgus* imperiti, si ex eorum imperitia, etiam bona exstante fide, sequatur mors. *Immo* irregularitas, *pro foro externo*, ob gravem culpam civilem semper adest, si nempe homici-

dummodo moderamen inculpatae tutelae fuerit servatum.

2. Praebentes consilium (D' An-nib. I. 424; Lugo, *De Iust.*, XIX. 40). quamvis peccent forte ex charitate aut ex iustitia. *Ratihabentes*.

Qui alteri *persuaserit*, ne perituro opitularetur.

Qui dubius est de efficacia suae actionis, eo excepto, qui in Sacris est.

Nota. 1. In bello iniusto fiunt irregulares qui occidit vel mutilat et quotquot cum occidente (non mutilante) se mutuo excitaverint.

2. In bello iusto offensivo irregularitas *ex defectu* lenitatis erit in eum, qui, extra casum defensionis propriae, hostem occiderit aut mutilaverit.

3. In bello iusto defensivo nulla irregularitas est contra laicos; nulla quoque erga Clericum, qui aut iussus aut in magno rerum discrimine pugnaverit et occiderit.

dium, etsi non praevisum, sequatur ex actione, quae periculum homicidii continet; e. g. percutere praegnantem, iubere percussorem (C. C. 7, 8, 11, *De homicidio*).

IRREGULARITATEM

ex delicto mutilationis facto proprio peractae

incurrunt :

(*quoties* voluntate et cum gravi culpa mutilatio *vera* facta fuit, idest abscissio seu separatio a corpore alicuius veri membri, quod scilicet proprium habeat officium, ut pes, brachium, manus, lingua, oculus, auris, testiculi ambo, digiti omnes unius manus, membrum virile, nares);

1. Mutilantes, etsi occulte.

2. Mandantes et cooperantes proxime et efficaciter.

3. Mutilantes semetipsos.- Iidem vero irregulares fiunt, *ob saevitiam*, etiam si, non membrum, sed solum partem membri, ut digitum unum, immo etiam unum digiti articulum sibi abscindant.

Nota. Si quis mutilaret se bona fide, vel putans se praestare obsequium Deo, procul dubio non fit irregularis ex delicto, atque ideo in foro interno; fit tamen irregularis ex iure, atque ideo in foro externo.

non incurrunt :

Qui alios mutilant in casu licitae defensionis contra iniustum aggressorem, servato tamen moderamine inculpatae tutelae.

Qui dubius est de efficacia propriae actionis vel cooperationis; nec, in casu, excipiendi sunt Clerici in Sacris constituti.

Qui membrum laedit dumtaxat, aut deformat aut etiam inutile reddit; ut si quis excaecaret oculos, obtunderet nares, abscinderet auriculam.

Qui non verum aut integrum membrum, sed solum eius partem mutilaret; e. g. qui abscindit digitum alterius, ungues, dentes, carnes.

IRREGULARITATEM

ex procuratione abortus

incurrunt :

1. Qui abortum fetus vivi voluntarium in se vel in causa, quocumque de fine, a die 80 conce-

non incurrunt :

1. Qui indirectam procuracionem abortus admiserint, quum scilicet haec licita est.

ptionis ad septimum mensem completum patnaverit.

2. Mandantes et cooperatores proximi.

3. Qui a septimo praegnationis mense deinceps, fetum vivum. quacunque operatione directe enecaverint. Item *mandantes* et proxime cooperantes.

Nota. Irregularitas contrahitur effectu secuto. Sed poenitentia sceleris iam positi, quae forte fieret antea quam effectus sequatur, a contrahenda irregularitate, ut dictum est, non excusaret, ex regula generali.

2. Qui dubitant, an fuerint ipsi causa efficax, praeter exceptos ipso iure. (Vid. p. 74 b.)

3. Qui, post septimum mensem, partum, sive licite sive illicite, acceleraverint sine occisione innocentis.

Nota. Fieri potest ut aliquis irregularitatem *ex delicto*, aliqua de causa, e. g. ignorantia, non incurrat; fiat tamen ex culpa civili irregularis pro foro externo. Vid. p. 74 c.)

IRREGULARITATEM

ex bigamia similitudinaria

incurrunt: a) **qui**, defuncta uxore utique cognita, suscipit Ordinem Sacrum, et deinde, (illicite et invalide, procul dubio) aliam uxorem ducit eamque cognoscit; *ex iure*, C, Nuper 4, de bigam. similit.

b) **Qui** duo successive matrimonia irrita ex *quocunque* impedimento contrahit; *ex sententia communi*, ob rationem expressam in iure.

Verum ab hac secunda irregularitate, quum ex iure non sit, Episcopus dispensare semper poterit; dum a prima, quae iure statuta est, solum si delictum bigamiae fuerit occultum.

INHABILITATEM

ad recipiendos Ordines superiores

incurrunt, praeter suspensionem, **Clerici presbyteris inferiores** (seu nondum Sacerdotio initiati, qui turpe mercimonium exercent circa stipendia Missarum. Decret. *Vigilanti* S. C. C. 15 Maii 1893, probante Leone XIII et Decret. *Ut debila* eiusdem Congr. 11 Maii 1904, probante Pio X.

Actiones illicitae ac prohibitae recensentur p. 64 n. 16.

DE POTESTATE DISPENSANDI

ab irregularitate ex delicto

1. **Episcopi** de iure communi dispensare possunt :

a) ab occultis irregularitatibus, ea excepta, quae est ex homicidio voluntario ;

b) a dubiis omnibus, idest, tum ab iis, quae sunt *dubie* existentes, tum ab iis, de quarum origine certo non constat, utrum sint *ex defectu* an *ex delicto occulto*. Nec est necesse deinde recurrere ad S. Sedem, si irregularitas certo adesse aut certe ex defectu oriri comperiatur.

c) Episcopus consecrans cum clerico ordinando **ab omnibus**, sive ex delicto sive ex defectu sint, ob casum urgentem, ut scilicet ad ordinationem imminentem accedere possit ; facta tamen ei obligatione recurrendi quam primum ad S. Sedem.

2. Irregularitatibus et casibus supradictis exceptis, omnis dispensatio ad S. Pontificem pertinet. Et recurrendum est :

a) ad S. Poenitentiarium, si agitur de irregularitate occulta et quaeritur dispensatio pro foro interno seu conscientiae ; *b)* si vero dispensatio petatur pro foro externo, recurratur ad S. Congregationem Concilii quando agitur de irregularitate publica ex delicto, ad S. Congregationem de Sacramentis quando agitur de publica irregularitate ex defectu. *S. C. Consist. 27 Feb. 1909 et 28 Nov. 1911.*

3. Verum, ex Decr. S. Off. 1 Sept. 1909, in casibus vere *urgentioribus ob periculum scandali vel infamiae*, **dumtaxat, quilibet confessarius** potest poenitentem dispensare ab irregularitatibus, sive ex delicto sive ex defectu, *occultis*, facta illi prius obligatione recurrendi ad S. Poenitentiarium, saltem infra mensem, per epistolam et per medium confessarii, sub poena reincidentiae (Monit. cccl. Vol. XXII p. 223).

Cessat haec recurrendi obligatio, si neuter (nec confessarius nec poenitens) epistolam ad S. Poenitentiarium mittere potest. Et hoc in casu congrua poenitentia est poenitenti absolvendo imponenda.

Haec autem dispensatio, in casibus vere urgentioribus concessa, valet solum in foro interno, conscientiae scilicet seu animae (quamvis concedi possit etiam extra forum sacramentale): atque ideo eadem nihil prodest poenitenti, si casus eius ad forum externum seu contentiosum deducatur.

4. Regularis confessarius, *de iure*, potest dispensare quolibet poenitentes ab irregularitatibus ex delicto occultis, illa excepta, quae est ex homicidio voluntario.

Nota. 1. Potest aliquis pluribus irregularitatibus simul maculari et innodari, quae igitur omnes et singulae, iuxta earum speciem et numerum, sunt declarandae in petenda dispensatione.

2. Irregularitates multiplicantur, procul dubio, *ex obiectis specie diversis*, e. g. homicidio et iteratione baptismi; sed *aliquando* multiplicantur etiam *ex actibus eiusdem speciei pluries repetitis*; idest, multiplicantur si idem delictum iteretur in subiectum *diversum*, e. g. si absolutio vel baptismus conferantur diversis seu pluribus; non multiplicantur si delictum iteretur in eodem subiecto, e. g. iterata seu multiplex consecratio in Missa.

3. Irregularitas *dubia* seu dubie existens non est irregularitas, quae licitam susceptionem Ordinis impediat. Si tamen agatur de dubio *facti*, consultius erit, ut dispensatio, saltem apud Ordinarium, petatur, ne deinde ordinatus ab exercitio Ordinis arceatur, si forte irregularitas facta fuerit certa.

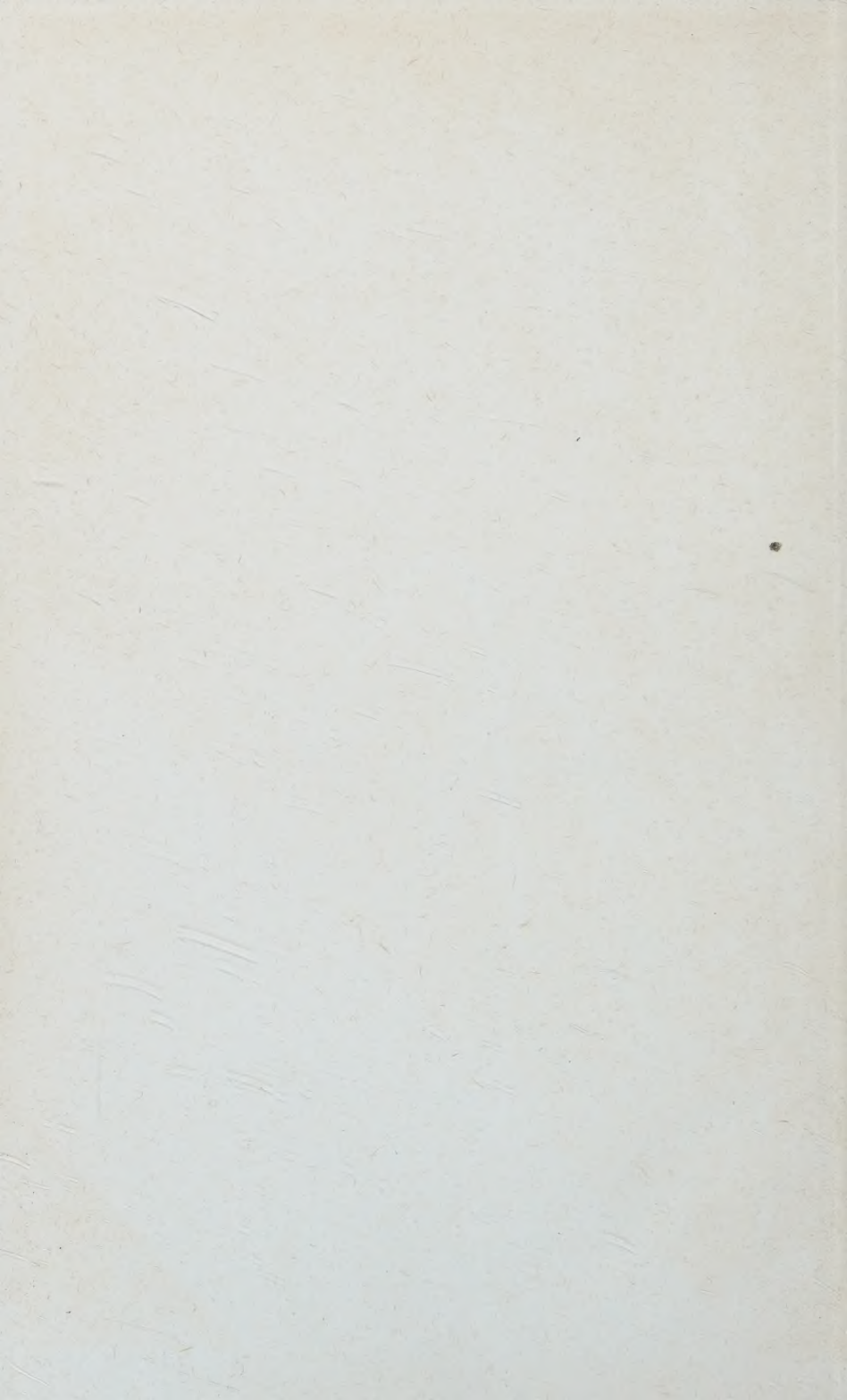

INDEX

Regulae generales	pag. 9
De absolutione a Censuris R. P. reservatis	10
Formula scribendi ad Poenitentiarium	12
Excommunicationes R. P. speciali modo reservatae	13
Excommunicationes R. P. simplici modo reservatae	30
Excommunicationes Episcopis reservatae	46
Excommunicationes nemini reservatae	49
Suspensiones R. P. reservatae	58
Interdicta reservata	65
De peccatis R. P. reservatis sine censura	68
De irregularitatibus ex delicto	69
De potestate dispensandi	77

22515

